

423

1872/3

ცისკარი.

1872

423

მარტი.

წელიწადი მეთექვსმეტე.

წოდებათსსულებათა:

16

- I. მოჭიკჭიკე ჩიტები, კომედია ორს მოქმედებად.
(ნათარქმნი) კოსტ. ბერძენოვისა.
- II. სამი ლექსი. იროდიონ ელიოზიძისა,
- III. —სადულლას—აღა. ნამთღვილი ანბავი ტრა-
პიზონის ქალაქში მამსვდარი.—

ტფილისს.

მარტირუსიანის ტიპოგრაფიაში.

მოჭიკჭიკე ჩიცვები.

კომედია ორი მოქმედებად. მოქმედნი ზირნი.

დონ ანდრეი რიბეირო, გუბერნატორი ქ. ლიმისა.
ზანატელა, ამისი მასლობელი მეგობარი.

დონჰედრო, უმაღლესი მთავარი ქ. ლიმისა.

ტერაზოტი, სმატრიტელი გუბერნატორის სასლისა.

ზიკილო, უუკეთესი მეგობელი.

ჰერიკოლა, ამის საცოლო.

16.

(მანუელიტა (ნასწავლნი ქალები, გუბერნატორის.
(ჭრასკინელა (ბაღში მიწვეულნი.

ბარამბილა,
გვადალენა,
ბერვინელა,
მასტრილა,
სამნი დანი.
დუქნის ჰატრონები.

1, ლი: ნიტარიუსი.

2, ნატარიუსი.

1, ლი: ხალხისაგან.

2, ხალხისაგან.

მე კარე. ინდიელები, ქალნი & კაცნი, სტუმრები.
ლაქია ჩინონიკები.

წარმოდგენა არის ქ. ლიმის მეიდანსუდ.

სცენა წარმოდგენს ქ. ლიმის მეიდანს, რომელსაც აქვს რამდენიმე ქუჩები. მარცხნივ პირველ პლანზე ე. ი. პატარა მოედანსუდ „სამნი დანი“ სოლო სახლი ბალკონიანი და ტილოების ფარდები ბოქმისე ჩამოფარებული; პატარა მოედანსუდ სტოლი და სკამები. ამის პირდაპირ მარჯვნივ პატარა სახლი გუბერნატორისა. შიგნითი სახლი ნატარიუსისა.

მოქმედება პირველი.

გვადაღენა, ბერგინელა, მასტრილლა, ჰერგინანტი, და რამდენიმე ინდელები. ფარდის ასდის დროს სცენასუდ სხვადა სხვა ხალხნი დასეირნობენ, ზოგნი მღერობენ, ზოგნი სვამენ, და, ზოგნი თამაშობებ თეთრი ძელოს კამათელებით: ამ დროს სამნი დანი ხალხთ ღვიწროს დაუსხამენ ბაკალებში.

ხალხნი. (ოპერის სმით მუსიკასე).

კარგათ იტყენით მან ინება ესეთი შვება,
ამისათვის აქ ჩვენ გვექნება მსიარულება,
რათა ხარისხით სრულთად ვუთ აქ მუუდროება.

მართლა გრაფმა სრულ გემღენა ჩვენა?

რომ ვიცინოთ და ვიუვიროთ!?

უფასოთ დრო გავატაროთ!

გვადაღენა დიან-დიან სწორეთ აგრე. (ოპერით).

სამთა დათა, უველა გვცნობენ—

კემსასურებით კეთილად,

სასმელი, გოხოვთ უმდაბლესად;

როე მიიღოვად, ესე ჩვენცან.

ვის სურს ღვინო? გვთხოვე ჩქარა!

ერთობრივ. მოიტა აქა! დაგვისსი სავსე!

კვადაღენა ჩვენ ვმსახურობთ კარვა ცქვიტად. . . .

ჩვენი დუქნით უმდაბლესად,

ჩვენ ზატვი, ვიცით თქენა!

ვის სურს ღვინო? გვთხოვეთ ჩქარა!

ერთობრივ. მოიტა ჩქარა! დაგვისსი სავსე!

კვადაღენა. არსად არიან სელოსანნი,

როგორც უმკნავესნი სამნი დანი. —

ნუ თუ დუქნითა, სამთა დათა!

სისარულისდრო არ მოუათ?

ვის სურს ღვინო? გვთხოვეთ ჩქარა!

ერთობრივ. მოიტა აქა! სავსეთ.

ბერგინელა. თუ სამნი დანი, არს სიევარულით;

ხუმრობაცა სურთ დ მამაცობა, —

მათ შეუძლიანთ ივენენ მრეებელნი —

სახელმწიფოსთვის ეს სამნი დანი.

ვის სურს ღვინო? გვთხოვეთ ჩქარა!

ერთობრივ მოიტა აქა! დაგვისსი სავსეთ!

გამოსვლა 2-რე.

ღონ ზედრო გამოვა ბაეაღის ტანისამოსით.

სადარისიმ სიღვით, სამნი დანი ორსს სტევა სედ.

. სამნივე დები. რაკინდა შენა?

დონ ჰედრო. უკმაყოფილნო! თქვენ მე ვერა მცნობთ?

გვადალენა. ას! კლემწიფუვე ზოლიციაჟ!!.

ბერგინელა. უფალო დონ ჰედრო!!

მასტრილლა. რისათვის ჩაგიცვამთ თქვენ ძაცისთანა სასუძარი ტანისამოსი? . . .

დონ ჰედრო იმისათვის, რომ ხალხის შენობას უყურო არა სასურველო ჩემო,! როგორ მოდის თქვენი საქმე? მსიარულობენ ხალხნი? . . .

გვადალენა მაგდენ არაფერს.

დონ ჰედრო. რატომ? დღევანდელ-დღეს შობაა მის ბრწეინვალებასა-უფალის გუბერნატორისა . . . ქ. ლიმა უნდა იმსიარულოს ამისათვის, რომ, თუ იგი არ იქნება მსიარული? შეიძლება ვიცრმნოთ, რომ იგი არ იქნება მსიარული და კმაყოფილი გამკებელისა უფალ გუბერნატორს უთუოდ ეწეინება, რომ მე ვაუქმებ ჩემს ადვილსა.

მისტრილლა. ქალაქი ლიმი ძალიან მსიარულობას!

დონ ჰედრო. აგრეა კი?

ბერგინელა. მკონი ზირველი არ არის რაც თქვენ აგროვებთ ჩვენთაგანის მსვლელობას. . . .

დონჰედრო ზო-ვიცი, ვიცი თქვენ ზირველად არ გამოგიჩენიათ ამისთანა საკვირველი სამსახური. განაგრძეთ, წაუვანა იმავე მგზავსისა, და გვარისა დასაცველად თქვენის მარგებელის მიხედველობისა. . .

აგრეთვე სალსი? . . .

ბერგინელა. (აჩვენებს სალსსა ღ იცინის). რო-
გორ ჭხედავთ!

გადალენა. (ანობს). მე მივეცი ნება ვოველთ კო-
მენდიანიკებს ღ შემასუბუქელებთ, რომ მომღერალოთ მის-
ცენ თავიანთი წარმოდგენით. ღ მეჯვარეებთ . . . ჭო.
გამოდინ კი ისინი აქა?

დონ ჰედრო. ეჰ! მე თქვენ ირ გიჭერთ. . . . გა-
ირბინეთ, გაირბინეთ დენო. დაატკბეთ სალსის სიმხი-
არულე. ამ დროს სალსნი სამთავე დებთ ეუბნებიან: არ
არის არსად ამ ქვეყნისა, როგორც დუქანი სამთა და-
თა, მხიარულება არ მოგვივა ღ თუ. . . .

გრაფი ჰანატელა. მარჯვნივ მებულკესავეთ ჩაცმუ-
ლი, კარწინკა სურგსკდ ტილო გადაფარებული.

გამოსვლა 3-მე

ჰანატელა. (ევირის). ცხელ-ცხელი ბულკები,
ცხელ-ცხელი ბულკები.—ვისა სურს?

დონ ჰედრო. მე, გრაფო.

ჰანატელა. (წეენით. განა მე ისე ცუდი ჩაცმული ვარ
რომ თქვენ მე მცნობთ ჰირველის შემთხვევით?

დონ ჰედრო. ეგ სხვაა, გრაფო. შესედა თქვენი შეიმ-
ლება, რომ თქვენ როგორ გაუიღოთ ბულკები; მხო-
ლოდ თვალები ზოლიციისა ჭხედავენ შორსაც ღ უსს-
ნიან უმთავრესს. ქმარის სიკვდილი იცი? იქა სადაც
შეუძლებელი არის ღ შენიშვნაც მეტი . . . გრაფ ჰა-

ნატელლა მე დაფოული თვით უღირსებად ჩემს ადგილას თუკი არ ეცოდინებოდა იხი სიმარგვლე მე შემადგენდა.

ზანატელლა როგორი თავის ჯერობას მაინც გეგები გირაუნობას, თქვენ არ იცით რომ შესდგა, ნახევარ საათია, მის შემდეგ, მის კარსეღ ბრწყინვალეების უფალის გუბერნატორისა. . . .

დონ ჰედრო. უკაცრავად გაფო! ნახევარ საათის წინათ, ჰატარა ვაფასითგან ბაღის კართით განცქვიფრებული ვიდრე კაცი გამოუარდა.

ზანატელლა. მართლა?

დონჰედრო. დოქტურის ტანისხაოხით! . . .

ზანატელლა. სსუ! კარგი.

დონ ჰედრო. ის კაცი სხვა არაფერ იქნება გარდა გუბერნატორის მეტი. გრაფო დონ ანდრეი-თქვენ კმაყოფილი ხართ?

ზანატელლა. ასე კმა ყოფილი, რომ ვკადნიერობ დაბალი გვარისა: მოდით ზე ვილაზარაკოთ, როგორც კეთილნი ამხანაგები. . . . მაშ როგორცა ფიქრობთ, ჩვენმა სასურველმა მსაჯველმა ვითომ ხიარული მოიცონა ქუჩა-ქუჩა ქ. ლიმში?

დონ ჰედრო. ხა! ხა! ხა! რის გამო. . . .

ზანატელლა. დიას. . . . ზო, ზე კიდევ. . . .

დონ ჰედრო. ის დიდი მოხუძარია, ჩვენი გუბერნატორი! (აჩვენებს მარჯვნივ). აი ეს ჰატარა სასახლე ეკუთვნის იმას წინათ, მინამ ეხოღვან გამოვიდა, თვით

შრომით ინება მის მოტაცება მე ფუიქრობ: ის გარეთ არ იქნება, უთუოთ აქ შემოიყვანს ზე ევოლება სასურველად.

ზანატელლა. მაშ თქვენ ეგრე ფიქრობთ, რომ მას ჰქონდეს მსოლოობითა სავანე?

დონ ჰედრო. ეჰ, არა, — ეგება თვითა გრძნობს, რომ მას ვერა სცნობენ ზე დავისვდება ხოლმე სხვა და სხვა უბნობას: ასე არ უჩვენებს სახის მეტეველებას. . . . მასა სურს კითხვა ად მინისტრაციასე. . . .

ზანატელლა. და, ეგეც თქვენი შესაწუსებელი არ იქნება?

დონ ჰედრო. მე მივიღე ზომა. . . .

ზანატელლა, ა! რომელი ზომა! მამითმინეთ შევიტეო?

დონ ჰედრო. როგორც მე მქონდა მნიშვნელობა ზე.. მოხსენება ეკუთნის გრაფსა ის აქ მოვა ეველასედ წინად. ის ჩამოხტება ას დუქანში ზე ლაპარაკს დაიწეებს აი ამ ხალხთან.

ზანატელლა. დი-ას, . . . ზე ეს ხალხნი?

დონ ჰედრო. სულ ჩემი მოსამსახურე არიან ჩემი ხელოსნები იმათ ნათესავებისა. . . . (ერთხედ აჩვენებს) ნახეთ, აი ესა. (ეს ჩემი), ისეთი თვალთ მაქცურნი ზე დიპლემატიკური სახეა რომ. . . . ეს ჩემი საზოქნივია. . . . აი ნახეთ როგორი უმაღლესი ჭიკუტებია. . . . ეს ჩემი კუჩერია. . . . თქვენ მაგას არ იცნობთ?

ზანატელლა. ჰო, ჰო. . . . მართლა

დონ ჰედრო. ისინ დაწიგებულნი არიან რაც უნდა სთქვან. ჭ თუ, გუბერნატორი დაუწყობს ლაპარაკს იმათ იციან როგორც მიუგებენ. . . .

მარჯვნივ დამსდარი ხალხნი (ძულებით) კამათლებით ნაღასაც თამაშობენ.

ჰანატელა. რა არის ეს?

დონ ჰედრო. ეჭ ის. . . . მე რათ მახსენებთ, რომელიც რომ გუბერნატორი აქედგან ასს ლაჯჯუა.

ჰანატელა. თქვენ მნათობელი ხართ.

დონ ჰედრო. მე მფარავი მოსამსახურე ვარ სასამართლოებისა ჭ, ვიქნები ბედნიერი უკანასკნელ დრომდინ, ჭ სასამართლო ისე გრუნობს ვითომც თუთ ვიყო უღმობელი. (სხვა სმაურობა). ოჰ!

ჰანატელა. ას, ეს რა არის?

დონ ჰედრო. ეს სმაურობა არის სიგნალი ე. ი. შევიტყოთ, რომ მის ბრწუინვალება ახლოს ბმანდება ჭ ძალე გამოცხადდება (სცენაზე დასეინობს, ახველებს, ჭ ცხვირს აცემინებს). ჰა, შენიშნე? რა მამაცნი არიან!

1-ლი ხალხისაგან. ნუ გეშინიანთ. . . .

2-რე: დუთისნიერება!! გამიგონე დონჰედრო. . . . ბილწიერება თითქმის მეც გამამეცხადა. წავიდეთ ჭ მე შენ გიამბობ. (მარცნივ ლაპარაკით გავლენ).

დონ ანდრეი რიბერო, დოქტორის ტანისამოსით ჭ დაათვარიელებს ხალხსა.

სამნი დანი. (წარბების შეკვრით უუურობენ).

გამოსვლა 4-ზე.

დონ ანდრეი. შეძღვრე ჰანატელსა.

ერთობრ მოძღვრალნი. (ძღვრობენ).

აი იგი გამკებელი, ჩუენი იგი. . . .

ჰა ჩუეობით, ყოველისგნით გონება.

იგი ყოველისგნი, არის სსცნობი,

მას მასუდ ვგონებ ეცოდინება.

დონ ანდრეი. (მიუახლოვდება სცენასუ სალსსა ღ იტუვის). არა ვითარი არაფისთუზ არ მითქვამს ერთი სიტუვა, მე შეუნიშნელად აჩქარებით სასასლითგან გამოფარდი წამოსასსმელ დახურული ნახუვარ სასით, როგორც მოქალაქე გსახე თაფის უფალი, რომ არ ვეცნე მე არა ვისა; ესლა ვერჩევი მე შუა სალსში.

მოძღვრალნი. სა, სა, სა, ჰო.

დონ ანდრეი. ას, ნეტავი მოწეენა არ შეგვემთხვის რომ ჩუენ არ ძალ — გვიძს მის გავრცელება. მოძღვრალნი. დაბალის სმით). ჩუენ მასა ვსთვლით კარგ რამეთა. დონ ანდრეი. მე მამიდგა მარჯვნივ მსიარული, მე ვგრძნობ მისსა გაცუდებას, და მოგვივა ალელება, მშუენიება სტუის თუისის გრძნოგით, რამ არ გეცნობენ არაფინა, ღ ვეელანი ცოდვილები იტანჯვიან ერთს ადგილსა.

მოძღვრალნი. სა, სა, სა, დიას ჰო — ჰო.

დონ ანდრეი. (გვადალენას). ჰატარა ფინჯლით ვა-ვა, ღ დიდი რუძკით კანიაკი. . . .

კვიდალენა. (სიცილით). ემ მინუტში-უფალო დოქ-
ტორიო (გადის).

დონ ანდრეი. როგორი მსიარულია, ვკონებ....(და-
სარუნებს). ქერუფიმიო ჩემო, მოიცადეთ.....დარჩით.....
ვიუბედოთ გნებავსთ?

ბერგინელლა. (სიცილით). სისარულით მსოლოდ
. დოქტორო,

დონ ანდრეი (ოცნებობს). დიას, ესეა. ეი
სთქვით. თქვენ გიჭირამთ ეს დუქანი?

ბერგინელლა. დუქანი?

დონ ანდრეი—დიას.

ბერგინელლა. (სიცილით). დიას. მე იმას ვინახავ....
ღ ჩემი დანი.

დონ ანდრეი. თქვენსა ბევრმი არიან სსვა ღ—სს-
ვა ხალსნი?

ბერგინელლა. (სიცილით). სსვა ღ-სსვა? ხა! ხა! ხა!

დონ ანდრეი. ე. ი. თქვენი სასარგებლო.

ბერგინელლა. დიას, სასარგებლო კი?

დონ ანდრეი. და რა არის ეს ასეთი?

მისტრილლამ მიტანა უავა, კანიაკი ღ დასდვა ზირ-
ველ სტოლსედ, რომელ სტოლთანაცა ზის ზირველი
ხალსთავანი.

ბერგინელლა. იცინის,—ღ მეტის სიცილით კან-
კალებს, მასტრილლა აჩვენებს). აბა ჰკითხეთ სსვებთა.
მე. მე. მე არ შემიძლნან მეტის თქმა. (სიცილით გა-
დის).

ღონ ანდრეი. ჭა! მესამე დავ.

მასტრილლა. (სიცილით დიად. გვადალენამ არ ი-
სურვა მის წაღება. იმისათვის, რომ. . . . სიცილით
აჟანკალდება ზ ვერონას იტუვის).

ღონ ანდრეი. უეჭველია იმათ უნდა ჰქონდეთ ში-
ნაგანი აჟანტუოფობა. . . . (ჩამოჯდება სტოლისედ).

მასტრილლა. იმისთვის, რომ მას ეშინოდა თქვენ
წინ სიცილის ატეხა.

ღონ ანდრეი. რა? მისცემს ფულს). აჭა ეს თქვენა
ოღონდ კი მამყოფედ მძვიდობიანათ . . . ჭ! უბედურ-
ნი დება.

მასტრილლა. უკაცრავად დოქტორო მხოლოდ მე...
(უფრო სიცილს უმატებს). უკა — ცრა — ვად.

ღონ ანდრეი. ეს ვილაც გიქია. . . . არ არის შე-
სამლებელი ამათთანასთან ჰკვიანური ლანარაკი. . . .
ოჭ — უფალო! რა ძნელი საცნობი ეოფილა ჰეშმარ-
ტე ბის განგება (ეაფასა სვამს ზ სხვებს უუურებს). აგ-
რეთვე სხვებიც სასიამოვნოს თავალით უუურებენ, მაგ-
რამ ღვინის გამო დაუმენდილები არიან.

ზირველი სალხისაგან. რომელიც განცვიფრებით ზ
თვალ მოუშორებელი კითხულობს გასეთსა. სწორეა,
მოწყალო უფალო, მარად სჩანდა ზ ესლაც სედავთ,
რომ კარვით მიდის საქმე? . . .

ზირველი, სალხისაგან. დიას!. გაუმარჯოს ჩვენს
გუბერნატორს!...

ღონ ჰედრო. ძალიან კარგი მაგრამ! მე მაგას არა

გკითხავ....

ზირველი, საღსისაგან. ძალიან გაემარჯვოს გუბერნატორს!

ღონ ანდრეი. (გაოცებული უუურებს იმას), დავიჯერო თქვენა — საწით გუბერნატორი?! მაგრამ სრულად...

ზირველი საღსისაგან. (წამოდგება). გაუმარჯვოს ჩვენს გუბერნატორს! მე ამასვე მეტი არა ვიცი. . . გაუმარჯვოს ზ ადღვრძელის გუბერნატორი!!

ღონ ანდრეი. მე არ მესმის. ცხენები რისთვის!. მაინც სულ ერთია. . . . მის კეთილ შობილებას, ზ აკრთოვე ამადღესობის მერძობელს. . . . ეს უნდა იყოს უმადღესი ლიტერატორი. . . . მხოლოდ მე ეს მიკვირს რომ ცხენებსე რათ ლაზარაკობს? (მივა მეორე სასლისაკენ, რომელნიც ისხდებიან მარჯვნივ მართლმსაჯველისავით ჩაცმული). თქვენ უთუოდ სოფლელი მცხოვრებელი უნდა იყოთ. . . .

1 ადგება. (ეტევის. დიას — რაც თქვენა გნებავსთ ვეელა შეიძლება . . .

ღონ ანდრეი. რაცა მნებავს! როგორ?

1. დიას, მე სოფლელი გასლავარ, ე. ი. ქ. ლიმიღვან, რომელიც, რომ აქედან სულ არის ორი მილი იქამდინ უმეტ — ნაკლებით.

ღონ ანდრეი.. თქვენ უთუთ დასატული გქნებათ ზლანტაცია! . . .

დიას. ვეელა რასაც კი მიბძანებთ. . . .

ღონ ანდრეი. როგორ არის ეგა? . . .

დი — ახ, მე ვაკეთებ იორლას. . . ზ იმიტომ შემომ-
ლიან ყოველი შემთხვეები წარმოსთქვა ესლავ.

ღონ ანდრეი. თქვენ ამას ანობთ, რომ, ვითომც
იუთ ერთი ქვეყნისა.

1. დი — ახ, წორეთ გერე განლავსთ.

ღონ ანდრეი. მაშ როგორ შიდის თქვენი საქმე?
ჰო, ჩემი საქმე?

ღონ ანდრეი. დიას სწორეთ თქვენი. . . .

1. ეჰ, არა უშავს რა ჩემს საქმეს. . . მხოლოდ
აი საზოგადოების მასალა ძვირათ განდა ზა სელოსნები
რაკი უსაქმთ არიან ლოთობენ. . . .

ღონ ანდრეი. ჰ! რა?

1. მე მოგასხენებთ. მე ვარ სელოსანი ზ თუ გნე-
ბავსთ ფული მიბოძეთ, რომ ზომა ავიღოთ.

ღონ ანდრეი. მაშ თქვენ ჩვენი სოფლისა არა ხართ?

1. იმ ქვეყნისა ვარ სწორეთ. . . .

ღონ ანდრეი. მაშა სადამე, თქვენ რათა კრთებით.
ან ლხაჩაკს რათა სცვლით ზ მაჩვენებთ წაღებსედ.

I. თქვენი ნებაა, როგორც გსურთ ესლა. . .

ღონ ანდრეი. «თავისთვის» ოო! რა მხელი საცნობი
ყოფილა ჰემმარიტება (ეტყვის). სწორეთ მითხარით:
ერთი მითხარით აის სასურველი. . . .

1. ა!... დიას..... კუჩერთან? მაშა?

ღონ ანდრეი. კუჩერთან! ზ თქვენ აქ ივაჟით ლა-
ხარაკში, თქვენ ვეულებანი ერთმანეთს იცნობთ? (ამდროს
არტიტები სცენაზე გაივლიან). ზანატელლა ინდიის

ჰერიკოლა. დვას.

ზიკილო.—განუცხადებს ხალხს. „ისპანიელი ზე
ახალ—გახდა ინდიელი“ ციტარასე (მღერობენ).

დამარცხებულმან, შეესვენა, იმ ინდიელსა.

გაიკეთ ფატმა, რომეუ თქვენა, სრულ დაცმარცხეთ.

მხოლო კეთილის, მეოფლად გრიცხავ, კვლავ ინ-
დიელსა—ჩემთვის არავის, დაუღუპავს ვისაც ვსასამ სეთ
მიტხარი ერმაო, შენი კრებით ზე ჰირუტევითა, ჩე-
მი მთავარი დაეჭირა ჰეამდა ჰერობილი,—

მე აქ ვჯავრობდი უმფროსებსე, იმ დიდებითა:

რომლის გრძნობითა ზე ენოსუითა არის ამ გულში

კრება ერთათ.

მე აქ ვჯავრობდი უმფროსებსე, იმ დიდებითა:

რომლის გრძნობითა ზე ენოსუითა არის ამ გულში.

მაგრამ დეესსენ მოისვენოს მან იმ ჩრდილითა.

ზე აღორძინდეს ინდიელსე იმავე ძალითა.

კრება მეორე.

იგი აღორძინდება, იმ ინდიელსე იგი! . . .

ზიკილო. (ციტარის გადმუხარუნებ, ჰოდნოცისაუთ
დაიჭერს ზე ეველას ჩამოუვლის). უფაღნო! . . . არა
გნებავსთ, რომ რაიმე შესწიროთ მომღერალთა! . . .
სასარგებლოდ მშენიერ — მომღერალი ქალისათვს! . . .
(ჩუმობა შეიქნება ხალხისაგამ).

ზიკილო. ოჰ რა გაუკითხავი ხალხნი არიან გა-
ჯავრებული ჰერიკოლისაგენ გამობრუნდება. ვერაფერი

პრეცედენტელის ტანისამოსით.

1. არა. (აჩვენებს ჰანატელაზე). აი ის კეთილი კაცი, ხოლო მე კი არ ვიცი.

დონ ანდრეი. აი ნამდვილი ჰირუტენი! მე ერთის ახრი ძვირათ მიღირს ესლა. . . . (მაღლა იტყვის) უფალო ჰირუტეების ჰრედსედტელო. . . . (ჰანატელა მივა). მაძითმინეთ თქვენა გკითხოთ.

ჰანატელა. რა გნებაესთ ჰირ თეთრო ჰირ წითლისაგან?

დონ ანდრეი. არაფერი, ქვეუნი სინათლე ზ არა სსვა.

ჰანატელა. თქვენ იმას იცნობთ, თუ დამრთობთ

დონ ანდრეი. ჭო, კეთილი. მაძეგვი თანა! (ორნივე მარჯვნივ გვილენ; ორკრესტი დაუკრავს ახლად მუხიკას. . . . ეველანი იუურებიან შიკნით, სადღეგანაც გამოსხადდებიან ჰერიკოლა ზ ჰიკილლო, ღარიბის ტანისამოსით ზ გიტარა კისერზედ ექნება ჩამოკიდული; ჰირველ სკამზე სამნი დანი.

გამოსულა 5-თე.

სამნი დანი ჰიკილლო, ჰერიკოლა, ჰერუვიანცი ზ ნაჰირას კამენდიანშიკი ნასწავლის ძალეებით.

ჰიკილლო (გვადალნაზე). თქვენ მაძითმინეთ?

გვადალენა. ანებეთ სისარული; კეთილო საევარელო.....

ჰიკილო. ჭმაღლობდეთ, — კეთილს ქალბატონს, ჭმაღლობდეთ (ისინი მაღლობლის სათქმელად ემზადე-

ბიან: სდებენ ზოლსედ ზატარა სალიჩის ძეგლას მასზე დაწეობენ ქაღალდებს რომელსედაც ეწერება ნოტები; მასთან თითბრის თეფშს ფულების მოსაკროვებლათ).

ას!! მკონი აქ ჩვენ ვიქნებით ბედნიერის ბედათ. . .

ჰერეკოლა. გამიგონე სა-ევა-რე-ლო ჰიკილო.

ჰიკილო ბმანე რა. . .

ჰერეკოლა. შენ სწოლებით თუთ გინდა დაიარო კრებაში თეფშით მოსაკროვებლად?

ჰიკილო. დიან—მე მაქვს ამასედ ჩემი შვიტსხევაები მე ძალიან კარგათ შევნიშნე, რომ როცა შენ გაველი სტოლებთან . . .

ჰერეკოლა. მაშ, მაშ,—როგორც გინდა . . . მსოლოდ მე კი სწოლებით ვიცი, რითაც ეს გადაწელება.

ჰიკილო მე ძალიან კარგათ შევნიშნე. . . ზეს მე არ მამწონს. . . შენ მსათა ხარ?

ვიშოვნე! ჩაიქცნენ ისინი ერთიანათ!

ჰერეკოლა. რა გითხარი მე შენა? თეფშს იღებს: ესლა ჩემი რიგია. ჩემი რიგია გთხოვ შენა. . .

ჰიკილო. აბა!! წადი. . . მსოლოდ არ გეგონოს, რომ მე დაგივიწყო სახის მეტეველებით.

ჰერეკოლა. მატეუებ.

ჰიკილო. რა საკადრისია, მაგრამ რა უნდა ვიფიქრო მე? ესე უმაღლესი ძალაა ჩემი. . .

ჰერეკოლა. ეცადე მაინცა, იეავი გონივრულა—ზეს ხელში ჩაგვიარდეს სულ ნუ დამტევე; თუ შენი მსო, რომ მე მეტევიან ცუდებს? ეჭ—რა—გა—ეწ—

ყო—ბა. ზერიკოლა იქ მეოფთ კრებას, ეველას ჩამო-
 უვლის ვინც დაელაზარაება ეველა ალერსიანის სიფუ-
 რულით ეკიდებიან ჭ სიუვარულს უცხადებენ; ზიკილო
 შეჭმუსუნლის სხსით. იქითა ჯავრობს. გაჯავრებული
 დარტყამს კიტარის სიმებს. ჭა უფალნო იმედი მძე-
 ცით, დაიკარით ჯიხესედ სელი, კახდით კეთილნი
 მწვალობელნი უფალნი...რაკი არავისგან ზასუსს ჭ კმაყო-
 ფილებას ვერ მიიუებს. გაჯავრებული კიტარის სტრუნებს
 დასწვევტავს. უფალნო შეეწიეთ ღარიფთ ჭ უცხო მო-
 მღერალთ. ჭა, არა?! ეჭ ეკ კი ზატოსნება აღარ არის
 ეგრე არ შეიძლება ხალიჩასედ თეუმს დაგდებს ჭ ზი-
 კილოს ეტევის. მოდი ერთი კიდევ ვიმღეროთ.

ზიკილო. მხოლოდ ხალხს ნურას დაუძლი.

ზერიკოლა. მაშინ ნახამ. ამდროს როგორც გალო-
 ბას დაიწოებენ, შუაში კამენდიაჩიკები შემოდინ ტელე-
 გათი ჭ მოჭყავთ ნახწავლი მადლები; იმათ აცილებს
 მუნიკა.

კამენდიაჩიკები. უფალნო! კთხოვთ ჩვენა, ნახოთ მად-
 ლების სცენა.

(ეველანი წამოსტებიან ჭ მიდიან შუა ალაკას მარცხნივ).

გამოსვლა 6-ზე.

ზერიკოლა ჭ ზიკილო. (ხალხს უუერებენ მრის სა-
 ნეთ). ოო! ბუნება ხალხისა! ოო! საცოდანნი (გაკვირ-
 ვებით): მე როგორც ვგრძნობ, მაგათ არა ვითარი გრ-
 ძნობა, არა აქეთ: (ხალიჩას აიღებს, მას ზედ დაჯდეს

ოთხ კედელ შუა ზ სსსსცილოთ აიგდოს ვეულა, ზ თან
თავის ბედს ემდურებოდეს.

ზიკილო. მაშინ რაღა ვიქნებით. . . . წარმომდ-
ვენელი გემოვნებისა. . .

ზერეკოლა. მაინც დამშვიდებული გემოვნებითა. . .

ზიკილო. ჩვენ დაგონებით ისე, როგორთაც კიბონი
ანუ თევსნი უწულოთ მშრალს ადგილსეთ—სამნი.

ზერეკოლა. როგორ თუ სამნი,—მესამე ვილა.

ზიკილო. რაღა თქმა უნდა! ზირველი შენა, მე ო
რე მე ზ მესამე გემოვნება. . . .

ზერეკოლა ა! . . .

ზიკილო, უბედური გემოვნება? მსოლოდ მაშინ ხდი-
და, როცა რომ გასულიყო ჩსებით ნეტავი არ დამ-
ციროს მაინცა იგი ჩვენებით შესაბრალებელია
ღირსეულად ვეულასედ. ამისათვის რომ გათავებამდინ
უკვდავია გემოვნება; რომელნიც ჩვენ იმის გემო არ
გვინახამს დილას აქეთ! ზ არ დაუნაერებულვართ.

ზერეკოლო. ეჭ მაშ დავწვეთ ვასშპით.

ზიკილო. ძალიან საუთუაო.—

ზერეკოლა. ჰ, ვეულანი ამ დაწვეულილი ფული-
სათვის რას—არ ჩადიან; ზ აი ჩვენცა. შენ გაქს რამე

ზიკილო. (ჯიბებს ცადმოიბრუნებს). ეჭ. . . არა
მაქვს რა. შენა?

ზერეკოლა. მე მითამაშებს გემოვნებისათვის მადა.

ზიკილო. ეგ მეტია მაგრამ რით უნდა. . .

ზერეკოლა ვიცი მაგრამ, მე დანაშაული ვარ?

ზიკილო. ოჲ! შესაბრალონო ჩემო!.. (მოესვენა).

ზერეკოლა. სასურველო ჩემო! . . .

ზიკილო. სასურველო! შენ მანც გიუვარუბარ მე?

ზერეკოლა. მაშა!

ზერეკოლა. გხედავ, მე შენ მაღიამალ გკითხავ ა-
მა ზედა, ამისათვის რომ მე მაგრძნობინებს ერთი აზრი.

ზიკილო. რომელი!

ზერეკოლა. მე მეშინია, რომ შენ შეაბესებ, ცუდს
ხსენიათ, რომ არ მიიღოს საკმელი მთელს დღესი.

ზიკილო. ოჲ, როგორი ტყუილია.

ზერეკოლა. აი როგორი ტყუილია.

ზიკილო. თავის დროს გამომნდება.

ზერეკოლა. არა ოდეს.

ზიკილო. ქვეყნის დამარცხებულს გუუიციები . . . ? .

ზერეკოლა. ტყუილათ, მაგრამ ვგ თითქმის მსია-
რულობა. განსაკუთრებით, როცა იცი, რომ
შეიძლება აქვე რიგზე საღსნი ჰკრეფამენ უსარგებლო
სანოვაკეს.

ზიკილო. მშვენო ზ საუვარელო ჩემო! შენ სიტყვა
მაგრძნობინებს მე შერევეით. . . . ზ ავრეთვე წინან-
დელი.

ზერეკოლა. სადა ევა?

ზიკილო. სადა!? ჩვენ მკალთაული ვართ. . . დავ-
ვაფარებს, წაუიღეთ ვიზონოთ სხვანი. . . .

ზერეკოლა. წადი მინამ სურვილი გაქვს მე დო-
ნე არა მაქვს სიარულისა.

ზიკილო. აქ რო დაჩე რას გააკეთებ?

ჭერიკოლა. აი სხლამომ მოიტანა მე აქ ნელ — ნელა სიმღერას აწვევ ზ ვეცდები მშვიდობიანათ დავიძინო. „ვისა სძინავს, ვინ სად გალობს“ ამას მაინც იტყვიან. (ჭერიკოლა ხალხის ნ-გლეჯს ბალიშის მაგივრად დასდებს გუბერნატორის მარჯვნივ კიბესედ კუთხეში. . . .

ზიკილო. ესე უდიდესი სადილი მარწვისა, რომ უქონლობის გამო წმინდათ ვინახათ მარწვის მკსავსად.

ჭერიკოლა. რასაკრეულია მე თუმიცა ვეცდებოდრი რამე სანოვავით დაუნაწრებულეიყავით, მაგრამ! უქონლობისა გამო?. . . (იტარას ღლიან ქვემ დაიჭერს ზ თავს ჩაქინდრავს).

ზიკილო. ოჰ! მტრედო ჩემო!!

ჭერიკოლა. სასურველო ჩემო

ზიკილო. ჭერიკოლავე ჩემო მტკრეტელო, მცსეულო, ზ მფარველო,

ჭერიკოლა. საევარელო! ოჰ —

ზიკილო. ჩვენ რო დაქორწილებული ვყოფილვიყავით უმჯობესი იქნებოდა

ჭერიკოლა. შეიმლება ვყოფილვიყავით მოთმენაც კარგია.

ზიკილო. მკონი ჩენი დაქორწინება არც კი არავის უნდა.

ჭერიკოლა. ამისათვის, რომ დაქორწინებისათვის უნ-

და ოთხი ზიასტრი. სუმრობა: ოთხი ზიასტრი! ამან-
თანავე, ადმანის ტრაცია არ შეარცხვენს ამისთანა თსოვ-
ნასე . . . დაწვევლილი მღვომარეობა.

ზიკილო მანანწალა ძალის ცსოვრებაა ჩვენი ცსოვრება!

ჰერიკოლა. ჰო ვერ ვიძოვნოთ ფული!

ზიკილო. მანც მე შენ გიუვარვარ?

ჰერიკოლა. მიუვარდი, მიუვარსარ, ზ მარადც შე-
ვარები მინამ ზირში სული მექნება. . .

ზიკილო უჰ. ეგ ეშმაკური ფიქრი. . . .

ზიკილო. ეგ არა უშავსრა. მაგრა მაგრა მანც
კიდევ განმიძორე: მე შენ გიუვარვარ?

ჰერიკოლა. მე გარწმუნებ ჰეშმარიტებას.

ზიკილო. ახ! მამ მე წავალ სამღვრლად ზ ვეც-
დები შევკრიბო რამდენიმე გროში. . . .

ჰერიკოლა. (სალიაზუდ წაწეება). კარგი—წადი—
დმერთი შეგეწიოს, . . მე აქ დავიძინებ—მინამ.

ზიკილო. დაიძინე ჩემგან საცოდლო ჩემო, დაიძინე
ჩემო იღბალო;—ზ შენ გამოგოგსავნის ღონეს უმაღ-
ლესი ახალ სანახავს—გინდ მიღში იყო მანც იც-
სოფრო კარვათ. . . (ხელა გალობს).

სადამო შირბის, ქვეენის თვსებით.

ცუდის ღირსებით, მშენი კი აქ თრთის!

ფშინავს სიცვიით, ჰავრს მშენიერს. . . .

ჰქონდეს უკლებით, მილი უღრმესი.

ამ ოცნებითა, სულ არღვენს მოკლედ.

დაიძინე მვენებით, მე გინდ გავსდე კლდეო. . .

(ვადის) გამოდინან: დონ ანდრეი ჭ ჰანატელა ინდის ტანისმოსით.

გამოსულა 7-დე

(პერიკოლას სალინასე სძინავს). დოვ ანდრეი ჭ ჰანატელა. დონ ანდრეი. მამ სულ სწორება ესა?

ჰანატელა. ჰირ, წითელი, . (გაბუფროსებს). თუ!...
წითელი კანიანი არა ოდეს არა სტეუიან. . . .

დონ ანდრეი. ეველანი კმა ყოფილნი არიან. . .

ჰანატელა. დიას კმა ყოფილნი არიან?

დონ ანდრეი. გმადლობ სიმართლისათვის ჭ ჯილდოდ მსურს ორდენი მოკცე. . . . (თვესის ძვალ ამლეეს) აჭა, დაიჭი თვესის ძვალა ჭ გაირჭე ცხვირში.

ჰანატელა. როგორ? თქვენ გინდათ, რომ მე.

დონ ანდრეი, შენ კრთობი. . . . შენ უთუოთ ინდიელი არასარ? . . . სწორეთ მითხარი ვინა სარ შევა!

ჰანატელა თქვენო. . . . ბწეინვალებავ. . . .

დონ ანდრეი. (დაკვირვებით უცქერის). რასა ვხედავ მე?! ეს რომ ჩემი ჰანატელა, სასე აგურის სინგურით გაუწითლებია! . . . ჭო მე უგუნურმაკი. ნახევარ საათს შევკრებავ იმისგან ყოველ შესაძლებ ღანაზრასა

ჰანატელა. კრაფი. . .

დონ ანდრე. ოჭ, — უფალო! — რა ძნელი საცნობი ყოფილა ჭეშმარიტება. ჰანატელა გევედრებით თქვენა

დონ ანდრეი. წადით მოწვალო გელმწიფე, დამტოვეთ მე, — რომ დავმშვიდდე. . . . თქვენ გაუბედურეთ

მთავარი. მხოლოდ წადით—და დაიბანეთ თქვენი ზირი
სასე. . . . (განმორდება მარჯვნივ ზანატელლა. ოოო!
თქვენო ბრწეინვალებავ. . . .

დონ ანდრეი. ჩამოიბარეთ თქვენი სასე. (მიახლოვ-
დება სცენასე ზანატელა გადის, მარცხნივ.

გამოსვლა 8-ეე.

დონ ანდრეი. და ზერიკოლა.

დონ ანდრე. ოო! ქვეყანავ! შენ რისთვის ხარ ავ-
რე, მუცამ რათ იძალები დიდებულებისაგან ზ ძ მალ-
ვანის მშვიდობიანისაგან ვეულებან? . . . (სტოლთან უ-
კუბდება სკამსედ). რითი ვარ მე დანაშაული, რომ ვეე-
ლანი იმრკლივ მე მამტყუნებენ, რომ არავისაგან,—მე
არ ვიცნო ქვეყანა! . . . ზერიკოლა. (ძილში ბოდავს)
დაწვევლილი მხარე!!

დონ ანდრეი. რა მესმის მე? . . .

ზერიკოლა. (ავრეთვე). ძაღლის ცხოვრებაა!!

დონ ანდრეი. (დგება. არა მე არა. ვცდები . . .
დავიჯერო ის არის?! (მიახლოვდება ზ რამდენიმე ხნის
შემდეგ უაღერსებს). ქალია. . . . ახალ გასდაა ზ მ-
ვენიერი . . . როგორცა ვგრძნობ ნასწავლი უნდა ი-
ვოს ზ უცნობთამ ეგები მოხდეს ვარდის გაფურჩქნა....

ზერიკოლა. (ოხვრით). ეჭ!! ვინც რა—უნდა სთქ-
ვას, ძილი ზ საღილის ჭამა სულ ერთი—არ არის...
ესლა მკონი ეს უმჯობესი იქნებოდა, რომ მე დაუნაუ-
რებულვიყავი..

დონ ანდრეი. (თავისთვის იქით): ოო უფალო! ეს რა არის ჩემ თავსე?!

ჰერიკოლა. (მამაცად წამოჯდება). ჭა! რა დაგმართ-
ვია?

დონ ანდრეი. (შემკრთალის სახით): არა ფერი. ...
ის, ის; ზოეტები, რომ უწოდებენ გულში მოხვრედან...
ას,—მე შემიუფარდა!

ჰერიკოლა (ადგება ზე მამაცად იმასთან მიიბრუნს).
თქვენ არ შემცდარხართ?

დონ ანდრეი არა, არ შემცდარჯარ. . . . (დამშვი-
დებით). სასაკვირველია!—სისარულით ამენთო მთელი
ორგანო.....(ნაზით თქვენი სახელი?

ჰერიკოლა. მე მქვინან ჰერიკოლა.

დონ ანდრეი. მე ესლა გავიკე თქვენ როგორცა
ბოდავდით მილში, მე ვიგრძნე ისე, რომ თქვენ თი-
თონ იუაფით ჭემმარიტებითი.

ჰერიკოლა. ნამდვილია? . . .

დონ ანდრეი. (კლაკენით). მე შევცდი რასაკერელია. ...
ამისთვის რომ ჭემმარიტება მაინც თქვენსე უმაღ იცვამს

ჰერიკოლა. გვედრებით ჩუმიობა იეოს, და თავის
უფლობითი ქცევაც არ მომრახობდეს! . . .

დონ ანდრეი. დანაშაული ვარ მე ვისუმრე. . . .

ჰერიკოლა ეჭ, მე სუმრობისათვის არა მცალია.

დონ ანდრეი. მართლათაც, თქვენ მარტო სართ ამ
მსიარულს ქვეყანაში? . . . მიანბეთ მე. . . .

ჰერიკოლა რა?

დონ ანდრეი. თქვენი სევედა რაზე. . .

ჰერიკოლა. (სერიზობით). მერე რა არის. . .

დონ ანდრეი. ვინ იცის?!

ჰერიკოლა (თავისთავს) მაინც ჰიკილლო ჯერ არ მოდის. უთუოთ საქმე ცუდათ არის, ე. ი. ფულები.

დონ ანდრეი. მაინც ის ეხება ამ ფიქრებს ზე-
თი სოფელს; კელმწიფა! მაშ რაღაა იმის უკეთესი? ...
რა არის უკეთესი? თქვენ, ძილში ლაზარაკობ-
დით: დაწვევლილ მხარეს. . .

ჰერიკოლა. ახ, იცით ეს იმისათვის, რომ მე ცუდ
მდგომარეობაში ვიპოეები. . . . უკეთუ მე შექმნებო-
და კარგათ.—მკონი მეც ისე როგორთაც სხვანი დე-
დათავანი, ვიპოვნიდი სამკაულს მშვენიერს და უკეთესს.

დონ ანდრეი. (სინარულით), ჰო, ეგ იმიტომ, რომ
თქვენ ცუდათ. მადლობ დმერთსა. უთუოდ თქვენ უიღ-
ბლოსართ ო, განაგრძეთ, განაგრძეთ. . .

ჰერიკოლა. ბნელაში ასაცხადებელია. . . .

დონ ანდრეი. თქვენი წოდება?

ჰერიკოლა, დიას, ჩემი წო—დე—ბაა მკალობელი.

დონ ანდრეი. მუხიკაზე?

ჰერიკოლა. დიას—

დონ ანდრეი. გათსოვილი?

ჰერიკოლა.—არა

დონ ანდრეი. (თავისთავს). ო—უფალო! . . . ეს
თქმა უეჭველათ იმას ასწავლებს, რომ მე უნდა ვიკანკა-
ლო ზასუსამდინ. (მადლა) ჰო. . . არაფინ გიყვართ!

ზერიკოლა თქვენი რა საქმეა?

დონ ანდრეი. მე ის! ზ უმაღლესი საქმე . . .

მსოფლოდ აბა. . .

ზერიკოლა. (შეინი შეისუდავს). ესლანდელს მინუტ-ში . . . არაფერს მიუვარს.

დონ ანდრეი. მაშ მომითმინეთ თქვენ მოგილოცოთ. . . . თქვენი წვალება დასრულდა.

ზერიკოლა როგორ?!

დონ ანდრეი. გნებავთ შემსახუროთ მე?

ზერიკოლა. გორნიჩნათ?

დონ ანდრეი. (ნახათ). არა გუბერნატათა. . . .

ზერიკოლა. თქვენის ვმაწვილებინათვს? . .

დონ ანდრეი. მე არა მუაფს არც ცოლი, არც ვმაწვილები. იუაფით მშვიდათა. . .

ზერიკოლა. მაშ ვისთვის გინდივართ მე. თუკი არა გუვანან?

დონ ანდრეი. ჩემი გუბერნატორისთვის.

ზერიკოლა. ეს როგორცა სჩანს ნახევარ ჭკუისა.....

დონ ანდრეი. ახ, უკაცრავაო. . . მე თქვენ ჯერ რეკამანდიცია ვერ გავიკეთეთ. . . . როცა მე ვანობ გუბერნატორისათვის, მაშ სჩანს, რომ განვენებთ ჩემუნ ზ არა სხვისათვის ამისათვის რომ მე გუბერნატორი ვარ აქაური ლიმის ქვეყნისა (ვ. ი. ქალაქისა.

ზერიკოლა. ჭა, აი კიდევ! ღანაარაკობთ!

დონ ანდრეი. თქვენ არა ვჯერათ?

ზერიკოლა. რასაარველია არა. . .

დონ ანდრეი. გაწმუნებ რომ მე აქაური გუბერნატორი ვარ, ე. ი. დონ ანდრეი. რიბეირო.

ჰერიკოლა. კარგი კმაწა.

დონ ანდრეი. ზატოხსანი სიტყვა, მე გუბერნატორი ვარ. . .

ჰერიკოლა. ახ, დასუძდით გეთაყვა. . . .

დონ ანდრეი დმერთს. გუვიცები! . . .

ჰერიკოლა რასაკერეკლია, ესლაჟუ დაგიჯერებენ..... მაგვარად ცოტანი არიან ხალხნი სასაწყილონი, რომელნიც თავიანთ — თავს უწოდებენ გუბერნატორათ, არც

დონ ანდრეი. გნებავსთ. მე თქვენ დაგიტკიცდით?

ჰერიკოლა. აბა დამტკიცეთ. . . .

დონ ანდრეი. გნებავსთ მე დავიჯირო ქვეყანაში ზ მე ვერ დამიჭირონ ზოლიცაში.

ჰერიკოლა. აბა სინჯეთ. . . .

დონ ანდრეი. რა გნებავსთ თქვენა, რომ მე დავიჯვარო?

ჰერიკოლა. დაიჯიროთ: იქით გუბერნატორი!

დონ ანდრეი. (დაიჯიროებს). იქით გუბერნატორი!

ჰერიკოლა. ეშმაკა იცის რიბეირო!

დონ ანდრეი, ეშმაკია რიბეირო!!

გამოსვლა 9-რე

იგივე დონ ჰედრო ზ ზანატელა.

დონ ჰედრო (სიზბილით). წაიუვანეთ ეგ!! დასაჭერათ სათოკ, ვის — შეუძლიან?

დონ ანდრეი. მე!

დონ ჰედრო. თქვენო ბრწეინვალებავ!!

ზანატელლა. (ცხვირში ჩუჯდუნით) გრაფო! ეს ა-
სალი ჩვენებაა თქვენი გულადობისა, . . . თქვენ ერთად
შევეძლოთ მოსვლა ამისთან გამომთქმელთან.

ჰერიკოლა. ბრწეინვალე გრაფი!

დონ ანდრეი. არც ესლა გჯერათ?

ჰერიკოლა. დიას მჯერა.

დონ ანდრეი. ასლა წამოსვალთ ჩემთან?

ჰერიკოლა (თავისთვის (მინც ჰიკილო ჯერ არ ა-
რის! რათ მინდა გადაჭრა? ის შესაძლია იმისათვის ი-
ყო სასარგებლო, მაგრამ სხვა მხარესედ დარჩენა.
ას უფალო! რა მშვიერი ვარ?

დონ ანდრეი. მე უცდი ჰასუსსა. . . .

ჰერიკოლა. ზ თქვენ მე მამიმსადებთ რაიმე სა-
ნოვავეს, რო ვისადილო?

დონ ანდრეი. ეველას რასაც მოით სოვოთ.

ჰერიკოლა. მაშ. . . . მაშა სადამე. . . რაკი ხარ-
კებლობა არა მაქვს. . . თქვენა გაქვსთ ისეთი წიგნი
რომ, სასსოვარი რამ ჩავწერო? . .

დონ ანდრეი. (ჯიბიდან ამოიღებს ჰატარს წიგნ-
სა) აი.

ჰერიკოლა. მამეცით აქა. . . . წინათ რითი წა-
მოვიდე თქვენთან, მე მინდა წიგნის დაწერა ერთთან ...

დონ ანდრეი. (დაუცხრომელად). ვისთანა?

ჰერიკოლა. (უემესათ). ერთს ასლო ნათესავთან.

დონ ანდრეი. ახ კინაღამ, მე შემაშინეთ თქვენ.....

ჰერიკოლა მიდის სახლთან ზ სწერს. წიგნსა.

ჰანატელლა. მაინც მაძითმინეთ, თქვენო ბრწეინვა-
ლებავ, რომ ამას თქვენ ეკიდებით? . . .

დონ ჰედრო. სად გინდათ წაიუვანოთ ეს დედაკაცი

დონ ანდრეი. სასახლეში, უფალნო ჩემს სასახ-
ლეში

ჰანატელლა. სასახლეში?

დონ ანდრეი. დიას. . . ჩვენ მაგას მოუათავსებთ ჰა-
ტარა ნაზირის ოთახში, მესამე ატაქაში. . . ეს თქვენ
შეგარცხვენთ?

ჰანატელლა. მე რასკვრელია ვისარგებლებ, რომ სას-
ლი დიდი — ხანია ცარიელია ზ ნება მივეცი დაქცევისა,
ამისათვის, რომ ჩინჩხვარათ გადაიქცა — ხოლო საქმე
იმაზედ არ არის. . . ნება მაქვს მოხსენებისა თქვენს
ბრწეინვალებასთან სასახლე სასემწიფო შენობაა, ზ მას
თან ნებას აძლევენ იმ ჰირთა! რომელნიც სამსახურში
არიან თ. არწეინვალებავ. . . ზ რა ღირსებით შეუძ-
ლიან თქვენი სამსახური დედაკაცსა? . . .

დონ ანდრეი. გუვერნანკის ხარისხით. . .

ჰანატელლა. რო — გორ — ?

დონ ანდრეი. გუვერნანკათ ჩემის ესლანდელი შვი-
ლებსთვის

ჰანატელლა. მაგისტანა წინა შემსახველისა, რასაკვრე-
ლია სასარგებლოა; — მხოლოდ მტერია ენა.

დონ ანდრეი რა?

ზანატელა. შეუძლიანთ მოახსენონ მთავრობას.

დონ ანდრეი თქვენა ფიქრობთ. . . . რა უნდა გააკეთოთ? . . .

დონ ანდრეი. (სისარულით). ზ არის იმისთანები.

ჰედრო. კარგმა სელექციითმა მარად იცის ზოვნა სა-
შვალობისა, თავის მთავრობისათვის. . .

დონ ანდრეი. მე თქვენ გაზაფხულსუდ უთუოდ წარ-
გადგენთ ჯილდოსუდ სთქვით მსოლოდ რა საშუალო-
ბაა? . . .

დონ ჰედრო. დედაკაცს შეუძლიან ცხოვრება თქვენ-
თან, მსოლოდ სამსახური თქვენდა. . . იგი მარად უ-
ქრმო? . . .

დონ ანდრეი. არა. . .

დონ ჰედრო. მაშ უნდა გავათხოვოთ ზ ქმარი იმი-
სი უნდა გავამწესოთ სამსახურში თქვენო ბრწეინვალებაჲ...
მოდით აქა. ზანატელა. (დონ ანდრეის) თქვენ თქვენ
კემსისთ.

დონ ანდრეი. (სირბილით). ვარჩენ მოურჩენელს
ჩემსას!

ზანატელა. თავისთჳს) ვარჩენ? ცუდის წამლით.

ჰერიკოლა. მითხარით გეოაჴვა. . . მე მალი — მალ
მესმოდა ზიასტრეჴე ლაჴარაკი. . . რა არის ზიასტრი?

დონ ანდრეი. ზიასტრი არის ოქროს მანეთი, ჩე-
მო სასურველო!

ჰერიკოლა? ოქროსი? . . . აბა მიჩემნეთ. . .

დონ ანდრეი. (იღებს ზიასტრს) აი. . . .

ჰერიკოლა. შინჯავს) ა! აი რას ნიშნავს—ზიასტრი, როდი ვიცოდდი. თქვენ კიდევ გაქვსთ! . . . დონ ანდრეი რამტენი გნებავს. . .

ჰერიკოლა. მე მნებავს ბევრი. . . ძალიან ბევრი.... ერთი ჰარვის ერთისათვის.

დონ ანდრეი. ერთისათვის?

ჰერიკოლა. ერთის ახლო ნათესავისთვის, —რომელმაც ჯერ არ იცის ჭ რას ნიშნავს ზასტრი. . . მე მინდა იმას გაუნათო.

დონ ანდრეი. იო, ოქროთ განათება? კარგი, ესლავ მოგიტანთ ჰარკით ზიასტრს. . . აი ამ ჩემის სასლიდგან, სადაც ჩვენ ვისადილებთან. . .

ჰერიკოლა. ვისადილებთ!!

დონ ანდრეი. განა თქვენ არა გნებავსთ? . . .

ჰერიკოლა. მე არ მინ—და თქვენ განა გაგიჟდით მე შეუბნება რომ ვითომც არ მინდა სადილი (სტოლთან ჩამოჯდება ჭა დასწერამს).

დონ ანდრეი (მიბრუნდება დონ ჰედროს ჭ ზანა-ტელოს). გმადლობთ კეთილის რჩევისათვის, რომ ასწრულებათი მოიყვანათ. . . ესლავე მიზოვნეთ რომელი მე საქმრო მსოლოდ მხნე იყოს ჭ მოიწადინოს ამ დედაკაცის წაყვანა. . . . თუთ უთხარით, რომ მე იმას გავხდი სმატრიტლათ გუბერნატორის შტუკატორის სასახლისა. . . . (ავა ჭ ისევ ჩამოიბრუნს მწრაფლად). უთხარით: მსოლოდ მამიყვანეთ საქმრო თქვენ ზანატელა, მე მოგანდობთ გადმოიტანთ ნატარისი, რო-

მელიც ესლავე ივინი დაქორწინონ. ჭ გამცნობთ ნატარიუსი, რომელიც ესლავე ივინი დაქორწინონ. ჭ გამცნობთ თქვენ, რომ უკეთუ ივინი ერთი საათის შუადგ ან იქნებიან დაქორწილებულნი, მაშინ მე თქვენ დაგაძლიებთ, რომ ასტავკის ქალღი შემოიტანოთ ჭ განვიდეთ სამსახურიდგან. . . (ღონ ანდრეი ჰერიკოლას წაიყვანს სასლში). ესლავე, ჩემო ანგელოზო ესლავე!

ღონ ჰედრო. რა ქენით თქვენ? თქვენ დაასნით ერბო ცეცხლსა იმ მინუტს, როცა გრაფმა დაიწყო ქვიანურად. . . ჩვენ სად ვიპოვნით იმის საქრმოს, ჭ ნატარიუს?. ჭ უკვე ვიპოვნით, ეს უიღბლო ქორწინება იქნება ჩვენს საზოგადოებას ახალს შეეყარებულთან. . . რა ქენით თქვენ?

ჰანატელა. ნუ შესწუხდებით. . . წადით საქრმოს სამებნელეთ; ჭ სიუვარულსედ მე ვეცდები, მოივაცვანო ისე როგორც ჩვენ გულით გვეუთნოეს ჭ აგრეთვე სორცით (ვაიყვანს იმას ნაპირას). ყოვლის გარემოებით უნდა სარგებლობა. . . ჭ ეს გარეგება შეიძლება ჩვენ გამოვადგეს იმ შემთხვევისთვის, თუ მოგვივა როდისმე

ღონ ჰედრო. თქვენ დგთავებრივ!! თქვენ გენია!!

ჰანატელა. მე ვარ მსოლოდ ფარული მოსამსახურე მთავრობისა (გადიან, ჰანატელა შუაში, ჭ ღონ ჰედრო მარჯვნივე).

გამოსვლა 10-ე.

ჰერიკოლა. მერე დონ ანდრი ზე ამათთან სძმნი....
 ჰერიკოლა (მარტო). ახ, ჰიკილო! ჩემი საწყვადლი
 ერთგული! . . . რას მეტყუვი შენ . . . (წიგნს წაი-
 კითხავს?)

მეგობარო ჩემო! შენ საფუძვამდინ
 მე მეუვარები ვოველ ქამს გულით.
 ახ! მე საბრალო გელი მოსვლამდინ—
 რომ ბასსს მოვევეთ სულით ზე გულით.

მოგვაგონდება უთქმელი ისი:

ოდეს ვეწევით თუთ ვიტყვით ვეელას
 შენ როგორც ჩემთვის სჩანსარ ძვირფასი!
 ჩვენ დავრჩეთ ტკბილად სჯობიან ვეელას. . . .

ჩემი ალერსი ის საკვირველი,
 არ დაგავიწუდეს კვალად იგრძენი. . . .
 შიმშილ სიტყვე ისი ვოველი,—
 მგონი გვაკმარებს სენარე შჩენი. . .

მე დედაკაცი თუ სუბუქი ვარ,
 განა ისურვებ მე შემარცხვინო!?
 სიუვარულითა ერთი მე გუევარ,
 ის ამოსუნოქა არ შეიძრცხვინო. . .

მე იბგი სიტყვა მუდამა ვიცი,
 ხოლო ცსოვრება ღვთით შესამლოა. . . .
 ნაწერს სტრიქონებს არ უნდა ფიცი
 შენთანა ვრჩები სწორე ზე მტკიცი. . .

დონ ანდრეი. (ცამოვა თავის სასლთან'. აი ის ზარეი!

ჰერიკოლა, ამ. . . . ზიასტრებით? . . . კარგი ესლაკი ვისმეს დაუმასკეთ ჭა, ჩქარა. . .

დონ ანდრეი. ესლაკ, ესლაკ! . . . ეი ვინა ხარ მანდა. . . ეი! . . . სამნიუ დანო!! (სამნიუე მიირბენენ) რას მიბმანებთ უზალა დოქტორო?

დონ ანდრეი. გიბმანებთ თქვენა, აი ეს კელმწიფა. ბურგინულა. (სიცილით). გვესმის, უ დოქტორო. დონ ანდრეი. ეკ რას მოასწავებს რომ სულ იცინით? . . .

მასტრილლა. (სიცილით). აზაფერს უ. დოქტორო?

ჰერიკოლა. აი თქვენი წიგნი. . . .

დონ ანდრეი. (დონ ანდრეი ეურს უგდებს). მკონი რომ თქვენთან აზა ვბასობ , , , (იქით) მე გავდივარ, მანც ჩემი ბედი? . . . გავდივარ! , , ,

ჰერიკოლა. (სამთავ დებს). აი თქვენი წიგნი. . . . მისცემთ იმ მშვენირს. . . იმას რომელმაც წელან ჩემთან იმდერა. . . (ამლევს ზარესა). წაიღეთ ჭ მიეცით იმას.

დონ ანდრეი. ესლა ჩვენ შეგვიძლიან წავიდეთ ჭ ვისადილოთ?

ჰერიკოლა იქით მიისუდავს. კიდე აზ მობრუნდა. მსოლოდ იმას რა, აზა გაკეთდებარა.—წავიდეთ სადილისთვის იღებს თავის სალიჩის ძველას, რომ რომ თან წაიღოს.

დონ ანდრეი. მაცას რასა შერებით თქვენ? . . .
 თან რო მოგატყისო რათ გინდათ საღიანის ნაჭერი?

გამოსულა 11-ტე.

პერიკოლა. ახ, მართლა. . . (იქვე დაკლებს. შვეა).
 სამნი დანი მკრე ზიკილო.

გვადალენა. ჩვენ გეთხოვენ წიგნის მოტანას ღ კვამ-
 ლევენ ერთს ზარეს ზასტრეს, — როგორ გესმით ესეთი
 ცნკარგულება, დანი?...

ბერგინელა. მე შესძის, ძალიან ადვილად...

მასტრილლა. როგორღა უნდა გავიკოთ? . . უნდა
 სუფათ წარუღინოთ ეს წიგნი. . .

გვადალენა. რასაკვირელია. . .

ბერგინელა. რას მოახწავებს ფულები?

მასტრილლა. ისინი უნდა დანიშნოს თავის კო-
 მისიათ.

გვადალენა. მაშ კეთილი.

(ზიკილო შიგნითა სჩანს, წუნაზად გამოდის, შღაზა
 თვლებში ჩამოფარებული, ღ ნელა იძღერის თავის სე-
 რენადას. ორი მარავედისა ღ ერთი იმათგანი ძალიან
 შემნიშენელი სინიდისისა. . .) საბრალო პერიკოლა!.....
 ღირსი კი ვარ იმასთან ესეთი ცარიელი? . . (მივა ღ
 ნახავს, რა ნახავს, რომ პერიკოლა იქ აღარ დახვდე-
 ბა, კოცვებით). ეს რასა ვსედავ? სად არის ისი? . .

ბერგინელა. (მივა). მშვენიერო მოძღერალო. . . .

მასტრილლა. მშუენიერო, ჩვენს გვაქვს თქვენთან წიგნი.

პიკილო. წიგნი? . . .

გვადალენა (მისცემს წიგნსა). დი — ას. . . აი ერთი ახალგაზდა გვაპისაგან. . .

პიკილო. (თავისთავს, უცებ მიიღებს მამაცად). შემქნელო ყოვლისაჲ! . . . მსოლოდ ესლა მაკლდა ჭ არ მოჲელოდი!! (გვადალენა დადგება პიკილოლსთან მარჯვნივ).

მასტრილლა. მითხარით, მშუენიერო ჩემო. . . . მშუენიერი არახარით თქვენა? არა გნებავსთ დასაკუსკება ბერგინელა. თქვენ ნუ შეგრცხვებათ. . .

გვადალენა. ჭ კაბებსუდ, იცით, ჩვენ არ დავიწეფეთ ლაზარაკსა.

პიკილო. გმადლობთ თქვენის უმადლეს სულოგნობასუდ. . . სოლო მართალია მე ჯერ ესლა იმისათვის არა. მცალიან ჭ თუ თქვენ უთუოდ გნებავსთ ჩემი დაზატიქება. . . მე როგორ ვისარგებლო მაგითი შემდეგისათვის (სამნი დანი ვადიან დუქანში. არუესტრი ნელა იმეორებს დაკურას ჰერიკოლის წიგნსუდ)

გამოსვლა 12-ტე

ჰერიკოლა. (მარტო, ვადიკითხავს წიგნს ბოლომდინ).

მეკობარო ჩემო! შენ საფლავამდინ

მე შეგვარები ვოველ ქაშს გულით. . .

ახ! მე საბრძლო გელი მოსვლამდინ—

ბახსი მოვევეთ სულით ზ გულით.

მოგვაგონებს თვთ უთქმელი ისი.

ოდეს ვაწკვით თვთ ვიტყვით ვეელას—

შენ როგორც ჩემთვის სხანსარ მვირფასნი!

ჩვენ დავრჩეთ ცებილად სჯობიან ვეელას. . .

ჩემი ფერობა ის საკვირველი,

ნუ დავაწვიდა ვეელა იგრძენი. . .

შიმშილ სიცივეს მას ის ვოველი,—

მარად გვაკმარებს ზენარე მქენი. . .

მე დედაკაცი თუ სუბუქი ვარ,

განა ისურვებ მე შემარცხვინო!?

სიუვარულითა მკონი მე გეგვარ,

ის ამოსუნთქვა არ შეიძცხვინო. . .

მე იგი სიტყვა მუღამა ვიცი

მსოლოდ ცსოვრება ღვთით შესამძლია. . .

ნაწკრეს სტრიქონებს არ უნდა ფიცი

შენთან დავრჩები მარად ვარ მტკიცი. . .

უეჭველია! . . ვათავდა. . . დრო არს დახუკები-

სა ზ დასცხრე ზ აღარ იარო ქუხა—ქუხა, დრო

არი განცხრომით მოსვენება, დრო არის დაცხრე, რომ

ქუხა—ქუხა აღარ გიმტვრიონ ზურის ნახორსალი, გა-

თავდა შეწუხება. უეჭოა— ზ განა მე ეჭვიც უნდა მქონ-

დეს?! დროა გაიგო, რომ ბრწეინვალე ქვეყანაში მსო-

ლოდ ერთი ფულია. . . დანარჩენი ვეელა ტყუილია

დაბდე უგუნურებითი შენი იმედი. . . (მარჯვნივ გავა
 ზ ზედროს შესვლება.

გამოსვლა 13-ტე.

ზიკილლო. (ღონ ზედრო ზ, შემდეგ სამნი დანი).
 ღონ ზედრო. დაიცა! ვინ არის ეგ? . . მე თქვენ
 დაცატუსალებთ. . . .

ზიკილლო. უკაცრავათ, გეთაყვათ. . . მე არა მცა-
 ლიან. . . .

ღონ ზედრო. რა?

ზიკილლო. მამითმინეთ, ჯერ წვალში დავისნობი
 ზ შემდეგ რაც გენებოსთ ის მოისდინეთ,

ღონ ზედრო. დასნობა! . . უვარგისო ემაწვილო!
 ეგეთი დასაჯვა აკრძალულია. . . ეი ხალხნო! ქალა-
 ქის ჯანდარმებო! . . . (დაუშტვენს სცენასუდ) დაიჭი
 ძაღლო.

ზიკილლო. მამითმინეთ (ღარბიან სამნი დანი).

ღონ ზედრო. წაიყვანეთ ეგ! (სამნი დანი იჭერენ
 ზიკილლოს). მაგას უნდოდა დასნობა.

კვადალენა. ჩვენ უბრალო ვართ, უფალო. ჩვენ მი-
 ვიწვიეთ სადილსუდ.

ღონ ზედრო. კარგი. უვარგისო! შენ გინდა დაის-
 ჩო თაუი ზ კიდევ ეჯახები გულსუდ ზოლიცინას?! მაი-
 ცადე (სამთა დათ). გაამღეთ ეს ძალსუდ! . .

ბერგინელა. მესმის! . . .

ღონ ჰედრო. შენ ცოლიანი ხარ?

ჰიკილლო. არა. . . .

ღონ ჰედრო. დათვრეთ ღვინით! . . . წადით!

ჰიკილლო. (თავისთვის). ჰო, უუბლო! . . . თუ ჩვენ ჰერიკოლასთან წინათ გვცოდნოდა. რომ მიჯახებობისთვის მთავრობა გადასდევინებს რვინით ჭ სადილით ჩვენ დიდი ხნიდგან მოვსტესდით ფუხსა ჰოლიციით.... ჭ ჰერიკოლა მაძიტეუებდა მე. . . .

მასტრილლა. წავიდეთ მშენიერო. . .

ჰიკილლო. წავიდეთ, — ბატონებო ჟანდარმნო.

კვადაღენა. ჩვენ ვეცადნეთ, რომ იმათ კარგათ მოუსდეს საქმე. . .

ჰიკილლო. მე ვიცი, რომ თქვენ მუდამ მიმფერებულნი ჭ მოსიევარულენი ხართ, როცა გისდებათ ვინაძე წაუენა ჭ დაჭერა (ბერგინელა აწეობს სკამებს ჭ სტოლს; მასტრილლას ჭ კვადაღენას გაჭეუთ ჰიკილლო დუქანში).

გამოსვლა 14-ტე.

ჰერიკოლა, ღონ ჰედრო, მერე ღონ ანდრეი, კვადაღენა, მასტრილლა ჭ ჰანატეელლა.

ღონ ჰედრო. აი ისეთი კაცი, როგორიც მე მინდა, განა ის სულ ერთი არ არის?

ღონ ანდრეი. (მიიღბენს ბერგინელასთან). ჩქარა! ბოთლით ბაღსაძი.

ბერგინელა. (სიცილით). ესლავ უ. დოქტორო (გადის დუქანში.)

დონ ანდრეი. (დონ ჰედროს). ახათქვენი სამეზნი.
დონ ჰედრო. უნდა დასწეროთ სინაზულით.

დონ ანდრეი. ოს სასურველო ჩემო! . . . ეს დედა-კაცი სწორეთ ანგელოზია! . . . როგორი დაცულია! როგორი უმაღლესია! რაგვარი მადა აქვს; თქვენ, რომ იცოდეთ! შეგიძლიანთ თვით წარმოიდგინოთ, როცა მე იმას ურჩევ კათსობას, ის მეუბნება ვამძლარი. . . . მაგრამ მე მკონია მოვილანაზარაკო მასთან ორით ან სამი სტაქანი ბალსამით. . .

დონ ჰედრო. მაშ მეც მინდა ველანაზარაკო ჩქარა საქრმო. (მიდის დუქანში).

დონ ანდრეი. დიას, ვჩქარეთ. . .

ზანატელლა. (დაუცნობელოდ გაიქცევა შიგნით). სამოსელი! ემ საათში სამოსელი!

დონ ანდრეი. ა! საეგარელო ზანატელლა!! ნატარიუსი?

ზანატელლა. ჩემ ბედსედ, თქვენო ბრწეინვალებავ, ცხოვრობს, — აქა. . . ზ მე მივასწარ სასლში, ის მსოლოდ ემსადებოდა შაშკის თამაშობას-სხვა ნატარიუსთან. დონ ანდრეი, თვით ბუდი ჩვენ კვიფარავს. . .

ზანატელლა. მე იმათ ურჩიე იმოქმედონ ამ ქორწილში, მსოლოდ იგინი ჯერ იშმუშნებიან. . . . დღეს, ანბობენ, დაბადება გუბერნატორისაო. . . დღეს უქმეა.

დონ ანდრეი. უქმე! მსეცები. დიდი საკვირველებას
 ჰანატელა. მართლა თქვენ ნუ შესწუსდებით:

ბერგინელა. (გადის). ის ზორტვეინი. ესლავ გვა-
 დალენა. — ვის ზორტვეინი?

ჰანატელა. აქა ჩემთან! (გადის გვადალენასთან).

დონ ჰედრო. (დუქანში კარებთან). მამიტანენკი
 მადერას!?!... ცხარეს, — გთხოვთ უმდაბლესად.

დონ ანდრეი. (გუბერნატორის სასლითვან). სერე-
 სი მამეცით მე, სერესი. . .

დონ ჰედრო. ოჰ როგორ თუ თქვენო, ბრწეინვა-
 ლეზა?

დონ ანდრეი. (სხვანაირათ). ცოტ — ცოტა, ამხანა-
 გო; უველანი ჯერ. . . სოლო მე გადავკრავ რამდენი-
 მე სერესს, ზ იმასაც იმ გზაზე დავაყენებ, რომ ჩავაყ-
 ლაზინო, (გვადალინა გამოვა სასლიდვან შუაში). მამი-
 ტანეთ მე სერესი, (დადის სცენაზედ)

(გვადალენა გამოვა სასლიდვან შუაში). მამიტანეთ მე
 სერესი, (დადის სცენაზედ)

გვადალენა. ესლავ უუალო. (სიცილით დუქანისკენ)

დონ ანდრეი გამოვა ზ დადგება. ას, ჰო ნუ დი-
 ვიწუებთ უთხარათ დედაკაცს, რომ მე მას გავსდი სმატ-
 რიტელშათ ჩემი უუთისას. . .

დონ ჰედრო. უთუოდ — თქვენო ბრწეინვალებავ.

დონ ანდრეი. ეს ნუ თუ აბრკოლებს იმას.

ბერგინელა. (დუქანიდვან გამოვა). ვის უნდა მადერი?

გვადალენა. მართლა, ვის უნდოდა მადერი! . . .

დონ ანდრეი. ჩემთან, — სერსი! (დონ ანდრეი ზევადალენა შედის გუბერნატორის სასლში.)

ზანატელა. კანიაკი ესლავ. . . . კანიაკი! (ნატარეუსს).
მეონია კონიაკს ეწეობა.

მანტრილა ღუქის კარებიღვან. თქვენ რა გნებავსო?

ზანატელა. კო — ნი — აკი, გელი.

მანტრილა. ემ მინუტში, (გადის).

ზანატელა. სავეირველი საქმეა! . . . იმ ნატარეუსებისაგან არის, ართმევენ გვადალენას, ანდრეის სასლიდგან გამომავალს. იფიქრე დაო, არაფერს ართმევ! ბუთილკების კი აცარელებს ის როგორც მშრალ ბოჭკას. ზ არაფრად ფიქრობ (მანტრილა გამოვა სამსე ბოთლა კონიაკით. ჭა, კონიაკი

ზანატელა. აქა. აქა; ჩემთან. (ნატარეუსის სასლში შედის დონ ჰედრო ზე დონ ანდრეი გამოდის: ერთი მარჯვნივ ზე მეორე მარცხნივ, მსიარულის სასით).

დონ ანდრეი. ჭო. რაო არის ამხანაგო!

დონ ჰედრო. რა თქვენო ბრწეინვალებავ?

დონ ანდრეი. (მსიარულად). ის მსათ არის, მტრედი მსად არის ზე რათ მიღირს მე!!

დონ ჰედრო. მეც კი ძალიან ძნელად მქონდა. მსოლოდ მე არ ვაფასებ წვალებას, რომელიც სსენებულია მთავრობისათვის. . . ამისათვის მე მივსდი!. დონ ანდრეი. უთუოდ საქრმო მსათ არის, რომ მე ვფიქრობ ვითომც იმას არ შეუძლიან ალაგიდგან დაძვრა.

დონ ჰედრო. მხათ!! მამ მია აზის. . . მაშას -
დაძე ეველა მხათ იქნება. მამ ესლავე ჩვენ ისინი და-
ვაქორწილოთ.

დონ ჰედრო. აქა?

დონ ანდრეი. დიას (მასტრილლას). წადით მოწკა-
ლეო უფალო! დაუძასეთ თქვენს ამხანაგებს ღ ნაცნო-
ბებს მათ უთხარით რომ აქ იქნება ქორწილი, — ღ უ-
კეთუ ისინი ისურვებენ, უკვობესია ესლავე აქ შეიკრი-
ფონ. . . .

მასტრილლა. ვეტევი, უ. დოქტორო (გარბის მარც-
ხნივ შუაში. ზანატელა გავა ნატარიუსთან მსიარული).

დონ ანდრეი. რა იქნენ ნატარიუსები? (ზანატელა
უსიუვარულებს ღ თავით უქნევს, უჩვენოს, რომ ისინი
დარწმუნდნენ) ოჰ მაღლობ დმერთსა! . . . საქმეც სრულ-
დება. (გადის სახლში).

გამოსვლა 15-ტე.

დონ ჰედრო, ზანატელა, კრება ჰერევიანცებისა, ინ-
დიულები, სამნი დანი, შემდეგ ორი ნატარიუსები, დონ
ანდრეი, ჰერიკოლა ღ ჰიკილლო.

კრება. ეი სალხნო! წადით ჩქარა!

შეიკრიფენით თქვენ საჩქაროთ!

მსურველთა სურთ ჯვრის დაწერა.

ჰა, აქ ჩვენ გამსიარულდეთ;

სადღეგრძელოს მათსას დავლევთ,

არ მოგვივა მოსვენება,
იმდენს დავლევთ იქვე ვანთხევთ, —
ბევრი უგრძნოთ დაეცემა.

ჰანატელა შევა ნატარიუსის სასაღმისო და გამოიყვანს ო-
რივე ნატარიუსს სელმოკიდებული.

გვადაღენა. ჩუმათ, ჩუმათ; დასცხროთ საღსნო!

ბურკინელა. გამხენი ქვეყნისა ჭფარავს. . .

მასტრილლა. ახ როგორ ბარბაცებენ ისინი ნატა-
რიუსებსად.

ნატარიუსები ჰანატელა. გთხოვთ რომ დაგვაყუ-
ნოთ, სიმთვრალით ჩვენ არ წაუიქცეთ!

1-ლი. ნატარიუსი. სერსი კარგია ღვინოსე!

2-ე. ნატარიუსი. მამეცით კონიაკი!

1-ლი. როგორ გიყვართ თქვენ მადერი?

2-ე. როგორც სვამენ მსწრაფად ერი.

1-ლი. და ბალსამი როგორია?

2-ე. ჩემთვის სწორეთ, ბალსამია!

1-ლი. მე ჰორტვიანთან განცხრობით.

2-ე. მხოლოდ მე ის მარადა მწეინს.

ორივე საღსს გთხოვთ, დაგვაყუნოთ,

არ წაუიქცეთ შეგვაყუნოთ.

ღონ ანდრეი. საღსიდგან გამოძავალი. ოჰ, რო-
გორი მსათ არიან ეველანი?

ღონ ჰედრო. სასძლო საქრმოს უცდის!

ღონ ანდრეი. (ჰერიკოლას გამოიყვანს). ასე, აი
სასძლო!

ჰერიკოლა. მსიარულათ იმღერებს ზ სელებითაც.

რანაირი სადილი მე მამართვეს!

როგორი ღვინით იქ დამათურეს! . .

მსოლოდ მე იგი ვსი, ვსვი

ღ იქამდინ ესლა მოვასწიე,

რომ მე სრულიად, მსათა ვარ! . . .

მსოლოდ სსსუ! გაჩუმიდი გაჩუმიდი. . .

მე საჭმელით დღეს გამამღეს,

ღ თუ დავწერ საგრძნობელსა,

მაშინ თვალით ცეცხლით საფსეს,

გაკვირვებით არათა მყოფო:

მე მსოლოდ მსათ ვიუავ! ვიუავ! . .

მსოლოდ სსსუ! იმაზე არც სიტყვა,

მსოლოდ სსსუ! გაჩუმიდი გაჩუმიდი! ! . .

თმაზედ არც ერთი სიტყვა. . . ,

კრებანი. ბრავა, ბრავა. —

დონ ანდრეი. ის სწორეთ ანგელოზია, — ამხანაგო!

ჰერიკოლა. სწორეთ ეგეთი, მაგრამ რა გინდათ თქვენა, რომ მოვასდინო მე?

დონ ანდრეი. ამხანაგო ჩემო, წადი იმასთან.

ჰერიკოლა. ესლა კი არა, ამისათვის, რომ თქვენი ძებნა ზ ზოვნა სწორეთ უგუნურობაა.

დონ ანდრეი ზ ჰანატელა. (ჰერიკოლას). აკი სა-
მუდამით დავგრეთთ ნება, არა?

ჰერიკოლა. მე ძალზედ მშიერი ვიუავი ზ იმისათ-
ვის დავგრეთთ ნება, რომ მოტყუებით გაუმძღარფიუავი, ზ

ესლა ცხადია მე აღარ ვარ კმაყოფილი თქვენის აზრებისა.

დონ ანდრეი. როგორც გატეოფო, შენ მეტის მეტად ხარ გაბედვი მოლაპარაკე, ჭ მასთან ამრესილი სახით; შეგიძლიან სწორეთ ვეელაპარაკო ჭ არა ფლიდურად!

ჰერიკოლა ჭო. — ეკ არის მშეენიერი ჭ არა ისეთი!

დონ ანდრეი. საქრმო მოგვარე ჩვენა?

დონ ჰედრო. აი საქრმო! აი იგი თუთ! (სამნი დანი სჩანან შიგნით. დუქნიდგან მთვრალი გამოდის ჰიკილლო ჰერიკოლა იცნობს იმას; სოლო ჰიკილლო ვერავის იცნობს, ქუდ ჩამოფხატული ბარბაცით ჭ ბურტუნით გამოვა.)

კრება დაბალის სმით იმღერებენ.

ვეელა ვნახეთ მთვრალნი ივენენ.

ვეელას სურდათ სიარული, —

იმ ერთმა სთქვა: აქ მოვიდნენ,

ვინცკი გვცნობენ სრულ ერთგულნი.

ჰერიკოლა. (თავისთვს). ეკ არის ჩემი ჰიკილლო!

დონ ანდრეი. რა? ჩემო ემაწვილო კაცო . .

ჰერიკოლა. არა ფერი, ნუ ჯავრობ მე თანახმავარ თქვენ ესლანდელ აზრსედ.

ჰიკილლო. სამარადოვ, ეკ თქვენა? ოჭ უფალო! მსოლოდ ჰირველად მე ვიტყვი, მე ვარ ძალიან მსიარული, ასე რომ ძლივს დაუდივარ მიწასედ. . . ესვი-

ბ ვსვი, რომ დამთვრალევიავ. მაგრამ ესლავი უნდა
დაჯორწილდე. დეე ეშმაკებმა რაც უნდა მითხრან; ვიზე-
დაც ესლა მე აქ შეპყრან ბ სად არის ჩემი საცოლო.
სამნი დანი. (ახვენებენ). აგერ! უუურე!

დონ ზედრო. ვერა ჭხედავ? აბა იქ მიდი. (დონ ან-
დრეი ზერიკოლას დაუახლოვდება).

ზერიკოლა. (ბარბაცით მივა). ჭო ვხედავ, არაუ-
შავსრა! . . . ეი სადა ხართ თქვენ მანდა?

ზერიკოლა. მე აქა ვარ...

ზიკილლო. მე თქვენ უნდა გიჩიოთ (სცენისაკენ
ორნივე მივლენ).

ქალო მე თქვენთან თქმის ნება მაქვ:

მე არა ვარ გმირი

სხვანარის სიუვარულით მასთან შეჭრობილი.

კვალად უწეი აქამოდღე შენსედა ვარ მწირი. . .

ზერიკოლა. კარგს რასაც იტყვი იმას შესვდები,

მაკ სიუვარულით მარად შემხვდები.

ერთათ. ეჭ! ეჭ! არა გვიშავსრა ვიცხოვრებთ რო-
გორმე! . . .

დონ ანდრეი. (ზიკილლოს) კარგი ბ დაასრულეთ
(ნატარიუსებს), აბა ესლავ საჩქაროთ ჯვარი დასწერეთ
ამათ . . .

კრება. ჩქარა, — ჩქარა. დაჯორწინეთ!

ზერიკოლა. (ზიკილოს) მამეცით ხელი, სასურვე-
ლო ჩემო!

ზიკილლო. (ხელს მისცემს). მე მოხარული ვარ ბ

ქედები, რომ გამსახურით ეოველის ღონით! . .

ჰერიკოლა. თქვენ კარგა მთვრალი ხართ ჩემო სა-
ქრმოვ?

ჰიკილლო. რასაკვერელია მთვრალი ვარ საუვარე-
ლო ჩემო! . . .

ერთათ ვსთქვათ სიმართლით თქვენ ზ მე,—

ოჯანობაში ვიქნებით ჩვენ.

დონ ანდრეი. (თავისთვს). მშვენი კრება შენ, ღერსება მე.

ზანატელა? ჩემი ადგილი რომ არ დაგუარგო, მამ
მე ვიქნები როგორცა ჩრდილი.

სამნი დანი. ივინი ჩქარა დაუქორწინოთ.

მათ სადღეგრძელო ჩქარა დავლიოთ. . .

მივცეთ გიტარი ვართ მსიარულნი

აი მათთვისა უკეთესი დრონი;

კეთილმა ჰირობამ მოუმართოთ სელი.

ვენაცვალეთ ვახსა ჩვენ ვართ ღვინის მსმელი.

(1) დროს ორივ ნატარიუსები ადგებიან სტოლიდგან,

დონ ანდრეი ჰერიკოლას მიიუვანს სტოლთან, დონ

ჰედრო ჰიკილლოს მიიუვანს). ესე ეოველი შემთხვევა

მთასდინეს დიდის ღვაწლით ზ შრომით.

1-ლი. ნატარიუსი (ჰიკილლოს). კვითხარით თქვენა

ასალგასდა სასმლოვ: ნება გაქვსთ ქორწინებისა?

ჰიკილლო. დიას.—დიას, . . .

კრება ქალისა. ჭო,—ჭო,—ჭო, . .

2-ე. ნატარიუსი. თქვენ გნებავსთ ზ სურვილი გაქვსთ,
რომ იყოთ ამის საქრმოთ?

ჰერიკოლა. დიას, — დიას, — დიას. . . .

ნატარიუსები. (ერთად). ესენი ვველა თქვენ უნდა აგისსნათ, რომ ესლა თქვენ მარად იქნებით შეერთებული. (კრება). ესლაკი მარად იქნებით შეერთებული.

ნატარიუსები მარცხნივ გადადგებიან.

ეი ხალხნო მოდით ჩქარა!

მოდით — მოდით თქვენ აქ ჩქარა!

მსურველთ უნდათ ჯვარის წერა. . . .

ჩვენ რომ აქ გავმსიარულდეთ;

სადღეგრძელოს მათსას დაუღვეთ,

არ მოგვივა მის მიცემა! (ფულისა).

იმდენ დაუღვეთ აქვე ვანთხვეთ, —

ბევრი ძირსაც დაეცემა.

ჰერიკოლა. მამეცით სელი სასურველო!

ზიკილლო. მუც მსიარულსა მსურს თქვენი სლება კრება. გამარჯობა ახალგაზდა საქრმოსი ჭ ახალგაზდა საცოლოსი!

ღონ ანდრეი. (ზანატელლას უურში). ესლაკი იმათა ვსთხოვ, რომ ეს სმა განაგრძელონ — ჭ ჩემი კი კარებთან გააცილონ.

ზანატელა. მარტო?

ღონ ანდრეი. დიას მარტო!!

ახალ — გაზღებს ამცნებენ: ღონ ანდრეი უდგება მარჯვნივ ჰერიკოლასთან, ზიკილოსთან მარცხნივ ღონ ჰედრო კრება. წადით. ღამე კიდევ ბინდდება,

ღ მიდიან ახალ — გაზღანი. . .

უძველესი ის ზედი ის განცხადება
 აი ურჩევნ მათ ისი ზმნანი.

ამ დროს ხალხნი მოვლენ აქეთ ზ იქით დაღებო-
 ან ზ შუაში დარჩება ცარიელი, სადაც შემოაქვსთ მვირ-
 ფასი ნიუთი. დონ ანდრეი ჰერიკოლას დასვაძს; დონ
 ჰერო ჰიკილლოს ხელს წაჭკრავს: აიღებენ ზ ნიუთს
 კაიტანენ.

ჰიკილლო. (უელის ამოსრანწვით ახალგაზდა ინ-
 დიელის ქალს): აი ქალი ვაფა.— ზ აი ჩვენ მოლურ-
 ჯო ჩრდილის ადგილს წევს ზ აცხოებს მშვიდობიანო-
 ბის ძილსა.

ჰერიკოლა: ჩრდილის ადგილთან, ნელა ვიძღვრით;
 დეე დაადგრონ უმაწვილი იგი!

იგი აღორძინდება,— იმ ისპანიელთან იგი!

მომღვრობა.

ჭაბუკო ჭარის,
შენ უცხო მხარის,
რას გძინავს გრულის, განცვიფრებულსა,
განიფრთხე ძილი,
ზე აღექ დილი,
მიგიზიდავს მხარე, განღვიძებულსა.—

ეს გაზაფხული,
მალ არს ზაფხული,
არას მოგაწეენს, თავთავის დროზედ,

შეხედე ველსა,
ახალსა, ძველსა,
ტურფად უვაიან, თავთავის დროზედ.—

ზოგნი ნორჩობენ,
ადმონორჩობენ,
ზოგთა კოკორნი, ახლად მოსიან,
ზოგთა უვაილნი

ნელ ახლნ მწვანილნი,
 იუნოსენ ჭაბუკო, ვინ ვის მოსიან,
 ზოგნი გაძლილნი,
 ადრე გაძლილნი,
 სიჭაბუკეთა გარდავმატებენ.—
 სსუა ღ სსუა გვარნი,
 უცხოთ მავარნი,
 სსუა სსუა მტილოსნი, აქ დანერგილნი,
 სსუა სსუა სურნელნი,
 ზოგნი მკურნელნი
 გაუვაილებენ ალვად აღზრდილნი,—
 ჭაბუკო ჭარის,
 ერიდე მწარის,
 ვვაგილთ მოკრეფას, ღ მისთა ენოსვას,
 თორემ ინანებ,
 სად მოინანებ,
 აქ მონასტერი, არავის მოსავს,
 მოდი ჭირელო,
 უცხო მხარელო,
 ისევ მიჭმართე, შენ შენსა მტილსა,
 შენსა ვვაგილსა,
 შენთჳს გაძლილსა,
 შეენებით საესეს, შენთჳის აღზრდილსა.—

იგი განჰკურნებს,
სრულად განგკურნებს,
შენს ვითარებას ზ სნეულობას
მით გეოფს შეებულსა
აზად ვნებულსა
ღ განამტკიცებს, შენს ჭაბუკობას.--

ირ. ელიოზიძე.

ოკროსტისად.

გვალნი ვარდსა ჭფარავენ, ხელსლებად უცხოს
ვისმედა,
ტირის ამაუობს ბუღბული, ვარდთან არ უშეებს
ვისმედა,
რიგზედა დასტრფის ზ დაშტვენს, ვარდსა ახარებს
თავსზედა,
ნებიურად გარდაშლილს ვარდსა, ენოსვას უკრმა-
ლავს სხვის ზედა.—
ირ. ელიოზიძე.

ს ი მ ღ ე რ ა ო კ რ ო ს ტ ი ს ი

სიამოვნის ჰეჰელავ, რად მარიდებ ზ რადა,
ინატრე ეოვლით დღენი, დამავალე ვალადა,
დამდე ტრფობისა ვალი, აღგისრულო მალადა,
ოხ! რა სიამოვნე ხარ, თუ რომ ჰტრმნობდე მარადა.—
ნეტამც მისა სიცოცხლეს, ვინ შენითა ხარობდეს
ინატრიდეს გიფიცდეს, სიცოცხლეს მით კმაოდეს,
აქვე სამოთხის შეებით, მუნ წასვლისთვს ხარობდეს,
ჴიმ! ტრფიალის ჰეჰელო, შენზედ ვინ არ ხარობდეს.—
ირ. ელიოზიძე.

სადუღლას ალა.

ერთი ანბავი მოკვავს ამ სტატიით, რომელიცა შეეხება საქართველოს უკანასკნელს საქართველოში მეფეების დროს; აქედან დავინახავთ, თუ ჩუწნი მამაპაპანი რა მდგომარეობაში ეოფილან ზ რა შეიწროება გამოუვლიათ გარემოე შემოხვეულ მესობლებისაგან, უმეტესად ოსმალეთისაგან, სადაცა გაჭევანდათ ჩუწნი ქვენიტგან ტვეები ზ ჭეიდნენ როგორც სავაჭროს საქონელს:

ჩინებულს ტრანზონის ქალაქში, სხუათა შესანიშნავ საგანთა შორის, ივენენ ორნი შესანიშნავნი ვაცნი: ფრანცუზების ჭაქიმი მოსიო ჟიბერტი, ტულონის ქალაქიდან ზ სადუღლას — ალა, რომელიცა ვაჭრობდა ცოცხალის საქონლითა: მოსიო ჟიბერმა, რადგანაც მეგობრათა ჭევანდა დირექტორი ოსმალეთის კარახტინებისა მოსიო რობერი, მიიღო ალაგი ტრანზონის კარახტინის ინსპექტორისა, ეს თანამდებობა ცუდი არ არის, თუმცა სელიმ ფაშას ეჯავრებოდა ეშააკური მანქანება დამოქნებისა ზ როგორც ერთგული მაჭმადი ეჯავრე-

ბოდა ქრისტიანების განწყობა თავიანთ სამსახურში მაგრამ რადგანც ჟიბერტი ჭაქიმი იყო ღ ზვათყოფობის დროს ეოველთვს დასჭირდებოდა, ამისათვის არა თქვა რა იმის განწყობასზედ. მოსიო ჟიბერტისათვისაც ძრეე. სასარგებლო იყო უფრო ამისათვის რომ თუმცა სელი, ფაშას, როცა ზვათ განდებოდა მუქთადა სწამლობდა ღ წამლებსაც თითონ საკუთარს აძლევდა, მაგრამ ფაშა, ვინც ზვათ განდებოდა ტრანზონში, ამ ექიმს უკზავნიდა ღ შეუთვლიდა, რომ გასარჯელი რევიანათ მიეცათ. ეს იმისაგან დიდი ჯილდო იყო.

ერთხელ, როგორცაც მოხვდა, რომ სელიმ ფაშამ ჩვეულებასზედ, მომეტებული მიიროთ ეაურტის ფლაფი ასე, რომ იმ ღამეს შუაღამისას, ცოტა არ გაწედა, არ დაისწრო მისი ხარისხოვნება. დოქტორის ჟიბერტის ჭაბებმა ისე უშველეს მაშინათვე, რომ დაუბრუნეს ფაშას სიმართლე კუჭისა. სელიმ ფაშა, ამ შემთხვევით ისე სისარულის ალტაცებაში მოვიდა ბრძენის დოქტორის მიქმედებით, რომ უნდოდა ეჩუქებინა ჩინებული ცხენი თუ ამ დროს საუბედუროთ არ მოსულიყო სადულლას-ალა, რომელსაცა გამოხსენოდა რაღაცა საქმე ფაშის კანცელიარიში.

— სელიამ ალეიკუმ, ჯანუმ, სადულლას — ალა! მშვიდობა თქვენთან ჩემო სულო, ბატონო სადულლას! მსიარულებით შემოუვირა ფაშამ: კეთილი იყოს თქვენნი მობძანება! დიდი ხანია ჩვენ არ გვინახვისართ შენ. გული ჩვენნი ამოხმა. როგორ არის ჰატეუ საცემი ს

მრთელე შენი? (+)

— ჩრდილსა ქვეშე, თქვენის სარისს. აუნების კეთილ-
მყოფობის გამკებულობისა, სიმრთელე უკანასკნელის
მონისა ისეთს მდგომარეობაშია, რა მდგომარეობაშიც
არის გულისტანის. მაისის თვეში გაშლილი ვარდი,
მიუგო სადუღლას—აღამ, რა ჰკოცნიდა თან ფაშის
კაბის კალთებსა. მე რა ძალდი ვარ, რომ ავათ ვიყო,
როდესაც მაქქს ისეთი ბედნიერება, რომ დაფტებები გამ-
კურნებელის სახის სილვითა, ბრძენის ღ კეთილმოქმე-
დის მმართებელისა.

— ძაღლობა ალლასსა! წარმოსთქუა ფაშამ. ძაღ-
ლობა ალლასსა! ჩქწნ გულზედა დაეცა მაგ სასიამოყ-
ნოს ცნობით, წვიმა მსიარულებისა. შენი სიმრთელე
ჩქწნოჯს უბვირფასესია სადუღლას—აღა! . . . მაგ-
რამ შენ ძრეელ მეღამუა ხარ. . . . მე შენ გიცნობ!
მაგას თავაზით ანობ, რომ კარგათა ხარ ვითომც.
შენ სახეზედ რაღაც რამ სიუვითლე გაქქს? . . . შენ
უნდა გაწუსებდეს რაღაც შინაგანი ავათ მყოფობა, შენ
ეუათი გაფუჭებული გაქქს!

— ვაღლას! ბილლიანს! ეფიცებოდა სადუღლას —
აღა ფაშას, რომ, ის სრულებით კარგათ იყო ღ ეუ-
ათიც თავის მდგომარეობაში ჰქონდა; მაგრამ ფაშას

(+) აქ ვაღაწარაკებთ მოქმედთ ზირთ, იმ კილოთი,
რა კილოთიც ლაწარაკობენ თავიანთს ჩვეულებითს ე-
ნასზედ.

სრულებით არა სჯეროდა.

— შენ სახლში, რაღაც ანბავია, დაუმატა მის ხარისხოვნებას. რა ნახა რომ ვერ დააჯერო, ის ავით იყო. შენი სავაჭრო საქონელი, სომ სიმრთელით არის?

— გამრავლდეს ბედნიერება თქუქნის ხარისხონებისა, მიუგო სადუღლას — ალა, ეგ გასლავთ, რომ ჩემ სახლში, ვერ არის წესიერება; ერთი ჩერქესის ქალი, ვიღაცა ეშმაკმა გადამირია; კინაღამ დღესდილით, თქუქნი ჭირი წაიღო. ძრეულ შექეშინდა.

— მაშაღლას! მაშაღლას! უფროდა ფაშა. სომ სედავ სადუღლას, მე მაშინვე, რომ შემოგხედე შეგატყე, ვიღაცა უნდა ეოფილ იყო შენ სახლში ავათა? . . . მაღლობა ალლასსა, რომ ჩუქნს თვალებში სუფევს წინათ შეტყობის გრძნობა. . . . ჩუქნი გული აღივსო დიდის სისარულით, . . ! . საწვალი ჩერქესის ქალი! . . . უეჭველია ლამაზი იქნება! . . . შენ გონჯი ქალი არც ერთხელ არა გეოლია გასაყიდი! . . . რაც შეიძლო ჩქარა უწამლე, ჭექიმი დააეწე. სომ იცი რა საწალსა ნახავ, რომ მოგიკვდეს, უკანასკნელ სამოც თუმნათ ეღირება რ ეს შენთვის დიდი დასაკლისი არის, სუმრობაა! აკურთხე მაჭმადი წინასწარ — მეტყველი სადუღლას — ალა, რომ ასლა შენ იმან აქ მოგავდო. შენი ვარსკლავი დღეს, სრულს ბადნიერებაში იმეოფება. მე შეავს, ბრძენი ჭექიმი, დოქტორი, საკვირველი კაცია! . . მრთელს ჭრანგისტანში ამისთანა ჭკვიანი არ არის! ! . . მე თითონ გუშინ კინაღამ მოგვკვდი!..

იმან მსოფლოდ ორი ჭაბი მომცა. . . თითქოს სწუ-
ლება კელით ამოამროვო, მაშინათვე! მე ვატყვი იმას,
ის ერთს წამს მოარჩენს შენს ჩეტქესის ქაღსა.

ფაშამ შემოჰკერა ორივე სელით ტაში. მოსამსახუ-
რეთაგან, რომელნიცა იდგნენ იქვე კარებში, წამოდგა
ერთი უავასი (ჯანდარმი)

— ჩქარა. მიიღბინე, მუსტაფა, მოსიო ჟიბურთან!
უბანა ფაშამ: დაუძახე აქა! . . . ხომ სედავ სადულ-
ლას—აღა, როგორ მიუვარხარ, რომ ჩემს საკუთარს ჰე-
ქიმს გიგზავნი! . . . მაგრამ შენ ღირსი ხარ ამისი, მრ-
თელს ჩემს საფაშოში შენისთანა კაცი არაფინ არის!
შენ მართალი კაცი ხარ! . . . ცოტა ჰლუტი კი ხარ.....
არა უძავსრა, ფაშა განატეებს, წარსულს შენს ცო-
დოებს. გეჭტი!—გეჭტი! რამაც გაიარა, გაიარა! მაგ-
რამ ჩემო სულა, შემიდგომისათვის კი განბრთხილდი!...
სიბრთხილით მოიქეცი! . . . ჰექიმი კარგად უნდა და-
საჩუქრო, თავის გასჯისათვის, ის ბევრს არ იღებს, ო-
ცი თუძანი შენთვის რა სახსენებელია,—ამასთანავე ი-
ფიქრე, რომ მომკვდარ იყო, სამოცი თუძანი დაგეკარ-
გებოდა, ანლა ოც თუძანსა ჰქარგავ? ის ერთს
წუთხედ ფესხედ დაგიუენებს!

სადულლას—აღა, ძრეულ შეწუხდა ამ მეგობრულს
მონაწილეობის მიღების გამო ზ არ იცოდა რა ექნა, ან
რა ზასუსი მიეცა, ამ გვარ შემოსვევაში, მაინც, ფაშა
ზასუსს არ ითხოვს ზ სრული უფლება აქუსთ ოსმა-
ლეთში, ბძანებით აღასრულონ თავიანთი გულის წადი-

ლი. სადუღლას — ალა, აბა რას მიეკებდა, როდესაც იცოდა არა იქნებოდა რა, მსოფლოდ მივიდა ზე კაბის კაღთას ფაშისას დაუწყო კოცნა, მაგრამ როცა გამო-ბრუნდა გულით ზე სულით იწვევლებოდა რაც კი შე-ეძლო; იმის უურბებში ისმოდა ქუსილის სმა, როდესაც მოაგონებოდა ოცი თუმანი.

ჭექიმი მოსიო ჟიბური მაშინათვე მოვიდა. ერთის საათის შემდგომს სადუღლას — ალა, ჭექიმი ზე ერთიც ვერძიელი, ამ ჭექიმის თანაშემწე, მიდიოდნენ ცხენე-ბით, ვიწრო ბილიკის გზაზედ მთაში, სადუღლას — ა-ლის სახლში, — ეს უნდა ვიცოდეთ, რომ ტრანზისონის ქალაქსგარშემო მთები ახვევია.

აქ საჭირო არის ვაცნობოთ მკითხველსა, თუ ვინ იყო სადუღლას — ალა. ის იყო იანიჩარების ჯარის კაცი, რომელიც ჯარი ბოლოს სულთანმა გააუქმა. ი-სე ეზიზღებოდა სადუღლასსა ამ სახელის მოგონება, რომ ტანში ჟრუანტელს ასხავდა, როდესაც ეტეოდნენ იანიჩარი სარო. ძრეულა ცდილობდა, არაფის მოეგონე-ბინა ის წოდება ზე ამისათვის სცნოფრებდა ქალაქს გა-რეთ მოშორებით. რადგანც იმან სსჟა სელობა არა ი-ცოდარა, ვაჭრობას მიჰყო კელი ზე ეს ვაჭრობაც ი-მისი ეს იყო, რომ გამოდიოდა გურიანში, დაივლიდა ზაწაწა ქალაქებს, სოფლებს, ღარიბ ქოხმოსობას ზე სა-დაცა ნახავდა ღამას ქალებს, ეიღულობდა, გაბეცდნენ ოსმალებით ზე იქა ჭეიდა მომატებულ ფასად; უფრო მომატებულად აქა ჭეიდნენ იმ ქალებს, რომელიცა მო-

ტაცებულნი იუვენ მაშინ, როდესაც ერთი სოფელი მეორეს დაეცემოდა, ეს სპირად იყო ჩუქნს ქვეულებში ჩკულებად. ის თავის სავაჭრო ტყვე ქალებს, ზირდაზირ მიიყვანდა კონსტანტინოპოლში, სადაცა ჰყიდდა დიდ ფასად იმ ემაწვილკაცებსედ ოსმალოებსედ, რომელთაცა ჰქონდათ თავიანთვის ჰარამსანა.

როდესაც ხვეულებრივ, თავის სავაჭრო საქონელი, ესე იგი, ტყვე ქალები მიჰყვანდა კონსტანტინოპოლში ზე გსასედ გავლაში შეასვენა ტრანზიტონში, თავის სადგომს სახლში, იმას დაემართა უბედურება. რამდენიმე თვის წინათა, ამ ქალების ვაჭრობით კონსტანტინოპოლში იზარალა, ასე რომ თითქმის ის ფასი ვერ აიღო, რაც თითონ მიეცა, ახლა სსუათა ტყვეთა შორის ერთი მშვენიერი ტყვე ქალი მიუდიოდა, რომელსაცა ერქვა ფირაჯე ზე იყო ჩერქესის ქალი. იმ ერთის ქალის გაუიდვით იმედი ჰქონდა რაცა სარალი ენასა, ორს იმოღენს აიღებდა. საუბედუროდ ეს ქალი ფირაჯე ავად გაუსდა, ასე რომ სიკვდილის ზირათ შეიქნა. ექიმა ჟიბერმა დაამშვიდა სადუღლას — ალა ზე აღუთქვა უთუოდ მოარჩენდა.

როდესაც მიანლოვდენ ერთის მთის ძირას ზე გაიარეს ფიცრის ხიდსედ, გამოჩნდა სადუღლას ალას სახლი, საიდანაც გამოეგებნენ მოსამსახურე გოგობი. ექიმს ჟიბერს ის უფლება ჰქონდა, რომ არა თუ უბრალო კაცის ცოლშვილიანობაში, თითონ ფაშის ჰარამსანაშიაც თავისუფალი შეესვლა გამოსვლა ჰქონდა

როგორც ექიმსა, ჯ ამისათვის ჰკითხა სადუღლას--ადამ, რომელსაცა მიეცა სელიმ ფაშასათვის ერთი ტუვე ქალი ჰარამხანისათვისა.

—სომ არ გასჩენია შვილები სელმას, რომელიცა მივართვი ჰარამხანისათვის სელიმ ფაშას?

—რომელს სელმას? იმ სელმას, მშვენიერს ტუვე ქალს, რომელიცა მიჰყიდე ფაშას?

—ღიას, იმასა. განა ჯერ აღლასს არ უნებებია შვილების მიცემა?

—ჯერ არა.

—მე მკონია, ფაშას ჰარამხანაში, იმასეღ უკეთესი არა ვინ იუოს, მე ის საგანგებოდ მოვიყვანე საქართველოთგან, ის იყო ვეზვილი მრთელის გურჯისტანისა.

—ეგ იმისათვის აქებ, რომ შენ მიგიყიდნია ფაშისათვის, რა მოქცა?

—შავი ჭირი! რას მომცემდა, როდესაც ფაშა ბძანდება, ნეტავი ერთი ბაშლუღის ფასი მანც ებოძებინა.

—მამ როგორცა სჩანს გიჩუქებია.

—ღიას, ისე მივართვი! . . . ამისათვის რომ ფაშა ბძანდება ვარსკვლავი მრთელის საფაშოსი. მარტო ფაშა არის ღირსი, იმ მშვენიერის ბრწეინვალე ვარსკვლავისა.

—ეჰ, კარგი, ნუ ცროობ. სწორეთ ილანაზარაკე. მე ვიცი რომ შენს გულში სულ სხუა გრძნობა არის, რას გეძინიან, შეგიძლიან მე გაბედვით შელანაზარაკო, სომ

იცი რომ არ გაგცემი.

—ეგეც მართალია! . . . შენ ჭექიმი ხარ, ჭექიმს უოველთჳს უნდა ენდოს კაცი.—წაილუღლულა სადულ-ლას—აღამ: რადგანც სწორე თქმა გინდა,—ემჰაკების ბრჭყალებს ქვეშ ჩავარდეს იმ ფაშის სული! . . ჩაიქცეს დედამიწა, ჩავარდეს შიგ ზე იტანჯოს ჯოჯოხეთში. მრთელი მთა დაეცეს იმის სასასლესა ზე მტკრათ გადაიქცეს ფაშიანათ! . . . იმ ჩერქეზის ქალს რომელიცა იმან წამაროვა, ოც და ათი ათას ჰიასტრად არ მივცემდი რომ სხუასუდ გამეუიღნა. ისე ზარალში ჩავარდი რომ დღესაც ვერ გამისწორებია ჩემი საქმე.

—ეგ როგორ მოხდა?

—აი როგორ მოხდა: მთავრობამ დევნა დაუწყო ჩემი წოდების ხალხსა,—მოგესხენებათ, მე იანიჩარი ვარ ზე, მკონია ამ წოდებაშიაც მოვკვდები, გულითგან ამ წოდებას ვერაფერს ამომკლევს, თორემ რომ ეს შესაძლებელი უოფილიყო, ჯანი გავარდეს, იმ ზარალთან, ერთ ლამაზ ქალსაც იმას მივართმევდი,—ამისათჳს სულ იმასა ვცდილობდი, ქალაქს გარეთ მოშორებით მეცხოვრა, არა ვუოფილვარ, არც აწრეში, არც ბაიბურთში, არც სივაში; მუდამ ვცხოვრებდი მთებში, კარვების ქვეშ. ერთხელ მომადგა კარს ერთი დავრიში სტუმრათა, ის მიდიოდა ქაბაში მაჭმადის სალოცავად, ალლასმა აკურთხოს მისი სახელი! ბატონო ექიმო, სტუმარი ძრეელ მიუვარს ზე რასაკვირველია მივიღებდი, რომ შემოვიდა ჩემთან, მაშინვე ეს უთხარი: ინებეთ ჩემი-

კარავი, მობმანდით ბატონო დავრიშო ზე ერთათ გავი-
 ყოთ ზურმარლი, ჩუწნ დავსხედით ხალიჩასკდ ზირის
 ზირ. უბმანე მოსამსახურეს, ჯერ მოერთმივა ჩუწნთუხ
 ეავა, მერე ჩიბუსი, ბოლოს ფლავი. როდესაც გავათა-
 ვეთ ესენი, მსახურმა, კეთილ მორწმუნე მაჰმადიანთ
 ჩვეულებით მოგვიტანა ტაშტი ზე ალთაფა წელით, აგ-
 რეთვე სანანი, კელის დასახანავად. იმ დავრიშმა მრ-
 თელი ტაშტი სანნის ქაფით გავსო, ზირის სასხედ
 სრულებით ქაფი გადაიკრა, — უცებ ის დავრიში ფოც-
 ხვერად გადაიქცა; მომვარდა მე, დამიჭირა ბრჭყალებით
 თქუწნი მონა, დამაწვიტა დედამიწასკდ ზე მინამ გო-
 ნებასკდ მოვიდოდი კელები მაგრად შემიკრა. . . . ის
 წეუული, თურმე დავრიში კი არა ეოფილიყო, ის ი-
 ყო დწეუულილის ტრანჩონის ფაშის ჩაუში! მიმიყ-
 ვანეს ქალაქში ზე ჩამსვეს ციხეში; მეორე დღეს ფაშას
 თან მიმიყვანეს.

— შენ იანიჩარი იუავი? მკითხა სელიმ ფაშამ.

— განლდით.

— ახლა რას აკეთებ?

— რას ვაკეთებ, დავდივარ გურჯისტანში (საქართ-
 ველოში) ვეიდულობ ზე ვეიდი ჩერქესის ქალებსა.

— მე შენ ახლაც ფადიშასთან გავსავნი.

— ამან! მაგითი თქუწნ მომაკვლევენებთ?

— ხომ ანობ, რომ იანიჩარი ეოფოლსარ!

— გონიერო სელიმ, ბატონო ფაშავ, თუნდა ორი-
 ვე უურები დამაჭერი, მაგას კი ნუ ინებებთ. მე მუავს

მშვენიერი მინდორის ვეხვილი, აბსასეთითგან მრთელს გურჯისტანში მმისთანა მშვენიერს ქალს ვერ იპოვნე, როგორც ჯარის სელვა. ოღონდა გამანთავისუფლე ზიმ ქალს მოგარბეკ.

— ეკ ძალიან კარგი!

— მაშ გამატანეთ თან ჩაუშები, იმათის კვლით მოგარბეკ.

— ალაშენ თავისუფალი სარ, ზ, დღეის ამას იქით, შენ იქნები ჩემს ფარველობისა ქვეშ.

გი რა სასით ჩავარდა, მშვენიერი, სელმა წვეულის ფაშის ჭარამხანაში, სელმა მეტად ლამაზი ქალია ზ კეთილის გულისა. ეშმაკმა მოსჭამოს თავი შეხვენებულს ფაშასა ოც ზ ათი ათას ზიანტრათ ღირდა.

ამ ლაზარაკში მივიდნენ სადღულლას ადას სასლში, რომ დაინახეს ფრანცუზი, მრთელი ეს სავაჭრო საქონელი აირივ დაორივა. ვეულა ტევენე ზირის სასეს ჩადრებით ისურავდნენ, ამისათვის რომ ევროპელების რცხვენოდათ, სადღულლას— ალამ ეს ლამაზი ქალები დაამშვიდა ზ ეტეოდა: ესენი ფრანგისტანელები არიან არა ფერია! . . . ფრანგისტანში დედაკაცები ზირსედ ჩადრებს არ ისურავენ. ამასთანავე ესენი ჭექიმები არა-ვინ ერიდება. ჭარამხანაშიაც კი შეუძლიანთ თავისუფლად შევიდნენ.

(ზოგი შემდეგ ნომერში იქნება).

1872 წელსა :

„ცისკრის“ დაბარება შეიძლება ამ სახით:
ტფილისში, ადგილობრივ გაუკსავნელად თუ გაგსა-
ვნით, 8 მანეთი.

რედაქცია იმყოფება კუკიის ხიდზედ, შირშოვეის
შენობაში, მარტორუსიანის სტამბაში. ქ. ტფილისში.

ვისაც ჟურნალი დააკლდეს ზ თავის დროზედ არ
მიერთოს, უმოწილესად ითხოვს რედაქცია, მაშინვე
აწნობოს ამ ადრესით:

„ცისკრის“ რედაქტორს ი. კერესელიძეს, ტფილისში.

Дозволено Цензурою. 30 Марта. 1872 г.